Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 1967 йил 9 декабрь, шанба ◆ № 286 (13.840). ◆ Баҳоси 2 тийин.

БЕШ ЙИЛЛИКНИ МУДДАТИДАН ОЛДИН БАЖАРАМИЗ!

Тошкент трикотаж фирмасида илғорлар тажрибуси ва тажрибалари кенг оммалаштирилмоқти. Суратда: мастер ёрдамчиси Зиёвиддин Иноғомов ёш ишчи Салима Ойимовага илғор иш усулларини ўргатмоқда. Ёш ишчи Мукаррам Назарова ҳам пешқадамлардан орқада қолаётгани йўқ. Юқоридаги суратда смена топшириқларини ҳамиша ортиқ бажаришга муваффақ бўлаётган ишчи Мукаррам Назарова.

И. Глауберзон фотолари.

ОҚ ЙЎЛ ТИЛАЙМИЗ

Вокзал олди майдони байрамлардагидек безатилган. 8 декабрда юзлаб йигитлар бу ерга, 14 Туркистон комиссари ёдгорлиги олдига тўпланишди. Совет ватани уларни қуролли кучлар сафида хизмат қилишга чақирди. Кузатиб қолувчилар орасида республика пойтахти меҳнаткашлар коллективларининг, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг, гарнизон ҳарбий қисмларининг жуда кўп вакиллари, хизматга чақирилувчиларнинг ота-оналари ва қариндош-уруғлари бор...

Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов Ўзбекистон ёшларини Совет Армияси сафига тантанали суратда кузатишга бағишланган митингни очди.

Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони, генерал-полковник Н. Г. Ляшченко ёш авлодга мурожаат қилиб, халқимиз ёшларга Улуғ Октябрь ғалабаларини қўриқлаб туришдек ғоят муҳим вазифани ишониб топшириб қўйганлигини таъкидлади. Н. Г. Ляшченко ҳарбий хизматга чақирилувчиларга оқ йўл тилади.

Тошкент область Комсомол комитетининг секретари Б. Тошхўжаев, «Главташкентстрой» бинокорлари комплекс бригадасининг бошлиғи, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ҳамид Қорабоев, чақирилувчилардан бирининг отаси, Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг агрономи Аъзам Жўраев ёшларга жанговар ва сиёсий тайёргарликда муваффақиятлар тиладилар.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми, республика Министрлар Совети номидан ҳарбий хизматга чақирилувчиларга мурожаат қилиб, уларга сиҳат-саломатлик, ҳарбий хизматда катта муваффақиятлар тилади.

Ёш авлодни Совет Армиясига тантанали суратда кузатиб қўйиш маросимида Ўзбекисон Компартияси Марказий Комитети бюро аъзолари Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Ё. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов қатнашдилар. (ЎзТАГ).

Юксак бурч

Бинокорлар меҳнат вахтасида

Икки томони иморатлар билан кўркам бўлиб турган кўчадан ўтганингизда, бу биноларни тиклаганлар меҳнатига ўзингизча баҳо берасиз. Агар шу бинолар ҳар жиҳатдан тўкис бўлса, унда яшаётганлар ҳам, йўловчилар ҳам қурувчилар шаънига кўп мақтов сўзлари айтишади. Аммо бино тиклаш анча мураккаб иш. Уни ҳаммага манзур қилиш кўпдан-кўп меҳнат ва маҳорат талаб қилади.

Бизнинг область колхозлараро қурилиш трестимизга қарашли ташкилотларнинг коллективлари замонавий иморатлар тиклаб, уни барчага манзур қилиш учун курашмоқдалар. Колхозлараро қурилиш трести тузилганига кўп йил бўлгани йўқ. Лекин шу қисқа муддат мобайнида бинокорларимиз область қишлоқларининг жамолига жамол қўшдилар. Анчагина янги иморатлар қад кўтарди. Совет ҳокимиятининг ярим асрлик шонли юбилейи шарафига меҳнат вахтасида туриб ишлаган қурилиш ташкилотларимизнинг меҳнаткашлари ўн бир ойлик планни муддатидан илгари бажардилар. Бутун йил давомида 20 миллион сўмлик иш бажарилиши лозим эди. Ҳозирнинг ўзидаёқ 19 миллион сўмликдан кўпроқ қурилиш ишлари адо этилганлиги бинокорларимизнинг дадил қадам ташлаётганликлари нишонаси.

Юбилей йилининг ўтган ўн бир ойида 80 минг квадрат метр уй-жой, 9 минг болага мўлжалланган мактаб, 300 ўринли боғча, 130 дала шийпони қуриб фойдаланишга топширилди. Бу, аввалги йилларда тикланган иморатларга қараганда анча кўпдир. Трест тузилган 1964 йили 13 миллион сўмлик иш бажарилган эди. Ҳозир эса, йилига 20 миллион сўмликдан кўпроқ қурилиш ишлари адо этилмоқда. Кейинги беш йилнинг ўзида меҳнат унумдорлиги 35 процент кўтарилди. Йиллик маррани эгаллашимизга ҳам оз қолди. Қолган кунлар мобайнида қўшимча қурилиш ишлари бажарилади.

Андижон, Чуст, Задарё район колхозлараро қурилиш бошқармалари ва ихтисослаштирилган механизация бошқармалари беш йилликнинг иккинчи йили топшириқларини ўринлашда бошқаларга намуна бўлдилар. Бу коллективлар йиллик планни бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар. Улар шу кеча-кундузда келгуси йил ҳисобига иморатлар тикламоқдалар.

Бинокорларимиз зиммасига жуда катта вазифалар юкланган. Қишлоқ меҳнаткашларининг дидига мос, уларнинг бугунги эҳтиёжига жавоб берадиган иморатлар тиклаш бизнинг юксак бурчимиздир. Ана шу бурч бинокорлик коллективларимизни янги марраларни эгаллашга даъват этмоқда. Андижон қурувчилари пролетариатнинг улуғ доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини янги меҳнат зафарлари билан нишонлаш ва беш йиллик планни барвақт бажариш ҳаракатини кучайтириб юбордилар.

Қурувчиларимиз барча резерв ва имкониятларни обдон ҳисоб-китоб қилиб, беш йиллик планни 1970 йилнинг 7 ноябригача бажаришга сўз бердилар. Агар ички резервлардан тўла фойдаланилса, ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги йил сайин ошириб борилаверса, 1970 йилда меҳнат унумдорлиги 35 процент кўтарилади. Бунинг учун зарур тадбирлар ишлаб чиқилди ва уни муваффақият билан амалга оширишга киришилди. Темир-бетон конструкциялари, эшик-дераза тайёрлаш ва қурилиш учун зарур бўлган бошқа материаллар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади.

1968 йилда қурилиш-монтаж ишлари плани муддатидан бир ҳафта илгари бажарилишига эришамиз. 1969 йилда эса йиллик планнинг бажарилиш муддатини яна ҳам қисқартириш тадбирлари кўрилмоқда. Бунинг учун ишлаб чиқаришни механизациялаш, меҳнатни илмий асосда ташкил этиш, новаторлар ва илғорларнинг тажрибаларини кенг жорий этиш зарур. Натижада меҳнат унумдорлиги ҳар бир ишчи ҳисобига камида 3 процент кўтарилади.

Беш йилликнинг охирига борганда трест ихтиёридаги заводларда пишиқ ғишт ишлаб чиқариш 73 миллион донага ва полигонларда йиғма темир-бетон буюмлар тайёрлаш 15 минг кубометрга етказилади. Комплекс бригадалар қурилиш ишларини ташкил этишнинг синалган формаси бўлиб қолди. Бундан буён комплекс бригадалар ишини ривожлантиришга алоҳида эътибор берамиз. Беш йиллик охирида барча бригадаларнинг 75 процентини комплекс бригадалар ташкил этади.

Бундан буён қишлоқларни комплекс усулда қуришга кўчиш мақсадга мувофиқ бўлар деган хулосага келдик. Бунинг учун қишлоқ қурилиши ташкилотларига моддий-техника ёрдамини яна ҳам кучайтириш зарур бўлади. Ҳали ҳам муқим кадрларга эга эмасмиз. Қурилишлар билан колхоз-совхозлар ўртасида юрган кишилар бор. Улар гоҳ қурилишларда ишлашса, баъзан колхоз-совхозларга ишга ўтиб кетишади. Бундай кишиларнинг бинокорлик бўйича малакалари кам. Қурилишларда кадрларнинг қўнимсизлигига барҳам бериш учун, фикримизча, колхоз қурувчиларини тайёрлайдиган билим юртлари очиш, кейинроқ уларни техникумларга айлантириш лозим бўлар.

Партия ва совет ташкилотлари колхозлардаги қурилишлар бош план асосида олиб борилишига ҳаракат қилмоқдалар. Аммо кўпгина колхозларда уй-жойлар тарқоқ ҳолда қурилмоқда. Бу, бош планларнинг бузилишига сабаб бўляпти. Наманган, Қўрғонтепа, Бўз районларида шундай ҳоллар кўп юз бермоқда. Биз бунга кўпчиликнинг эътиборини тортмоқчимиз.

Андижон бинокорлари беш йилликнинг қолган йилларида ҳам янги меҳнат зафарларига эришаверадилар. Бунинг учун ҳамма имкониятлар ишга солинади. Бинокорларнинг фикри-зикри қишлоқларимизда кўркам, тўкис, ҳар жиҳатдан қулай иморатларни кўплаб тиклашга қаратилган.

Э. АШУРОВ,
Андижон область колхозлараро қурилиш трестининг бошқарувчиси.

САМИМИЙ УЧРАШУВЛАР

ПИККАЛА, 7 декабрь. (ТАСС махсус мухбирлари). Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари бугун Пиккаладаги «Нокиа» акциями жамиятининг кабель заводини ҳам бориб кўрдилар.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар ва уларнинг ҳамроҳлари заводни кўриб чиққандан кейин Хельсинкига жўнаб кетдилар.

ХЕЛЬСИНКИ, 7 декабрь. (ТАСС махсус мухбирлари) СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний ва унинг ҳамроҳлари бугун эрталаб «Суомин Сокери» акциями жамиятининг Кантвик деган жойдаги янги қанд заводини бориб кўрдилар. Финляндиядаги ана шу заводнинг қанд ишлаб чиқариши учун хом ашё асосан СССРдан етказиб берилмоқда.

Н. В. Подгорний корхона цехларини кўздан кечирди, завод раҳбарлари билан суҳбатлашди, ишчиларнинг ҳаёти ва маиштати билан танишди. Рейно Оксанен Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни завод ишчилари номидан табриклади. У Н. В. Подгорнийга эсдалик совға-ёғочга ўйиб ясалган «Финляндия манзараси»ни тақдим этди.

Н. В. Подгорний ишчиларга мурожаат қилиб, уларнинг миллий байрам — мустақиллик куни билан қутлади ҳамда самимий ва хушнудлик билан кутиб олганликлари учун уларга ташаккур билдирди.

Н. В. Подгорний корхона коллективига Москва Кремлининг кўринишлари тасвирланган альбомни ҳамда Совет автомат станцияси Венерага элтган вимпелнинг, СССР герби ва давлат байроғининг нусхасини туҳфа қилди.

Заводнинг бошқарувчи директори Г. Херберг Совет Иттифоқидан келган меҳмонларни нонушта зиёфатга таклиф этди. Зиёфат вақтида қадаҳ кўтарилиб, дўстона нутқлар сўзланди. Г. Херберг акциями жамият номидан Н. В. Подгорнийга эсдалик совға тақдим этди. Н. В. Подгорний совға учун ташаккур билдириб, Г. Хербергга Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига тайёрланган эсдалик кумуш медалини топширди.

Финляндия томонидан савдо ва саноат министри О. Салонен, ташқи ишлар министрлигининг статс-секретари Е. Ванамо ва бошқа расмий кишилар совет меҳмонларига ҳамроҳ бўлдилар.

М. ГЕРАСИМОВ,
М. КОСОВ.

ОҲАНГАРОН САНОАТЧИЛАРИ ДАВРАСИДА

Шахтёрлар шаҳри Оҳангаронда кўпгина саноат корхоналари ишлаб турибди. Бу корхоналарда беш йилликнинг иккинчи йили планини ҳамма соҳалар бўйича орттириб бажариш учун кураш бормоқда. Кўмир конининг 9-шахтасидаги коммунист А. Мусахонов бошлиқ участка шахтёрлари ўн бир ойлик планни 102,6 процент бажардилар.

Э. Рихтер бошлиқ участка коллективи планга қўшимча 3 процент «қора олтин» қазиб чиқарди. Забойларни тозалаш бригадалари айниқса ибрат кўрсатиб ишлашяпти. Асанов бошқараётган бригада планга қўшимча 3600 тонна кўмир тайёрлади. Кишпиев, Шубаевлар бригадаларининг ҳар бири 2300—3520 тоннадан кўмир олишга муваффақ бўлдилар.

2-монтажлаш бошқармаси коллективи йиллик планни 23 ноябрдаёқ бажариб қўйган эди. Бу коллектив Оҳангарондаги янги тўғон қурилишини тезлаштиришга катта ҳисса қўшмоқда. Механизаторлардан Аҳмедов, Хўжаев, Бондаренко, Вансилин ва бошқа ўртоқлар смена топшириқларини 150 процентга етказиб бажараётирлар.

Керамика буюмлари комбинати республикамиздаги шундай маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналар даврасида энг йириги бўлади. Ҳозир бу комбинат қурилиши жадал олиб боряпти. Қурилаётган корхона лабораторияси маҳсулот тайёрлаш учун ҳозирлик ишларини бошлаб юборди. Лабораторияда совға буюмларнинг дастлабки намуналари ишлаб чиқарилди

В. САЖНОВ.

Баликчи районидаги «Октябрь» колхозининг илғор механик-ҳайдовчиси Турдиали Ўрозалиев юбилей йилида баракали меҳнат қилди. У «зангори кема» бункеридан 120 тонна «оқ олтин» тўкди. Азамат механизатор ҳозир келгуси йил мўл ҳосилига замин яратиш учун курашда актив қатнашиб, пахта майдонларини сифатли шудгор қиляпти. Суратда: Т. Ўрозалиев.

Г. Кечкин фотоси.

ТРАКТОРЛАР БЕКОР ТУРИБДИ

«Коммунизм» колхозида ҳайдов тракторлари ҳам, чопиқ тракторлари ҳам кўп. 1200 гектар пахта майдонига эга бўлган бу хўжаликда ҳар юз гектар сувли ерга биттадан ҳайдов трактори тўғри келади. Лекин ана шу техникадан етарли фойдаланилмаяпти. Чунки тракторларнинг кўпи икки смена ишлатилмайди. Механизаторларнинг унумли ишлаши учун уларга тегишли шароитлар яратиб берилмайди. Ремонт палапартиш ўтказилади. Шунинг натижасида далага чиқарилган техниканинг ишлашидан бекор туриб қолиши кўп бўляпти.

Ўтган йили кузги-қишки тадбирлар, хусусан шудгорлаш сифатсиз ўтказилган, талай майдон ўғитсиз ҳайдалишига йўл қўйилган эди. Бу 1967 йил пахта ҳосилига салбий таъсир этди. Колхоз пахта тайёрлаш планини бажармади. Ҳосилдорлик бултургидан камайиб кетди. Машина терими плани барбод этилди. Агроном Н. Бозоров раислик қилаётган бу хўжаликда келгуси йил пахта ҳосилига тайёрлик ишлари ўлда-жўлда боряпти.

Кунни-неча колхозда бўлганимизда ҳунук фактларни учратдик. 75 ва 54 от кучига эга бўлган 16 трактордан бештаси ҳали устахонада, қисмлари очиб ташланганича ётибди. Юсуф Пирматовга бириктилган трактор уч ойдан бери ремонтдан чиқарилмаган. Ремонтга қўйилган бошқа тракторлар ҳам худди шундай аҳволда.

—Буларнинг ремонти қачон тугалланади, — сўрадик устахона мудири Тошмурод Тилововдан.

— Агар запас қисм бўлса, тез кунда ремонтдан чиқарамиз, — деди у беғамлик билан.

Шу кунгача колхоз бўйича фақат 137 гектар ер ғўзапоядан тозаланди, атиги 69 гектари шудгор қилинди. Ҳолбуки, далага чиқарилган 11 трактор билан ҳар куни камида 50-60 гектар ер ҳайдаш мумкин.

Йирик пахтакор «Москва» колхозида шудгорлашни саккиз иш кунида тугаллаш юзасидан график тузилиб, бригадаларга тарқатилган. Шу графикка кўра ҳар куни 130 гектар ерни шудгор қилиш, 150 гектардаги ғўзапояни юлиш кўзда тутилган. Иш тузилган график асосида ташкил қилинганда эди, бундан ҳам кўп ер ҳайдаш имконияти бор эди. Афсуски, колхоз раиси Ж. Норқулов, инженери К. Султонов ўртоқлар ўзлари белгилаган тадбирга амал қилмадилар. Кейинги беш кун ичида топшириқдаги 650 ўрнига 310 гектар ер ҳайдалди. Шудгорлаш олдидан ерга солиш учун берилган 380 тонна суперфосфатдан энди 165 тоннаси ташиб олинган.

«КПСС XXII съезди», «Память Ленина», Киров номли колхозлар ва «Самарқанд» совхозида ҳам аҳвол худди шундай. «КПСС XXII съезди» колхозида минг гектар пахта еридан энди 97 гектари шудгор қилинди. Колхоздаги 12 та тракторнинг кўпи турли сабаблар билан бекор туриб қоляпти. Ҳатто, бу йил сотиб олинган иккита «ДТ-75» маркали янги трактор плуг йўқ, деган баҳона билан бекор ётибди.

Кўпчилик колхоз раҳбарларидек, район ташкилотлари ҳам планни ошириб бажардик деб келгуси йил мўл ҳосилига замин яратишга етарли эътибор бермаётирлар. Бундан уч ҳафта олдин пахта тайёрлаш планини адо этган Пастдарғом райони шудгорлашда Самарқанд областидаги ҳамма районлар орасида орқада қоляпти. 7 декабргача 3,5 минг гектар ер шудгор қилинди. Шу кунларда пахтакор хўжаликлардаги 200 трактор билан 1,5 минг гектар ўрнига 1 минг гектарга етар-етмас ер ҳайдаляпти. Энди 3 минг 70 гектар ердаги ғўзапоя йиғиб олинган. 153 ғўзапоя юлиш машинасидан кўп деганда 120 таси ишлайди. Бу суръат билан 19 минг 600 гектар пахта ери қачон шудгор қилиниб бўлади.

Қиш кирган бўлса ҳам ҳали ер музламаган, кунлар илиқ. Об-ҳаво худди куздагидек. Кейинги ёғингарчилик билан ер юмшаб қолган. Демак ерни чуқур ҳайдаш, шудгорни сифатли ўтказиш мумкин. Аммо район раҳбарлари ана шу имкониятдан фойдаланиш учун етарли иш олиб бормаяптилар. Тракторларнинг бекор туриб қолиш сабабларига чек қўймаяптилар.

Л. ЭРГАШЕВ.
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Деҳқон бўлсанг ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида кузги шудгорлашнинг бориши тўғрисида 1967 йил 8 декабрга бўлган МАЪЛУМОТ

ОБЛАСТЛАР	(Планга нисбатан процент ҳисобида).
Тошкент	88,2
Хоразм	70,3
Фарғона	58,8
Бухоро	58,2
Сирдарё	51,2
Самарқанд	45,6
Қашқадарё	42,5
Андижон	37,3
Сурхондарё	35,1
ҚҚ АССР	28,7
Республика бўйича:	51,4

МЕҲНАТ ЗАФАРЛАРИ

Андижон консерва заводи коллективи беш йиллик маррасини муддатидан илгари бажариш учун қизғин кураш бошлаб юборди. Ўн бир ойлик план барвақт адо этилди. Кейинги ўн ойнинг ўзида пландаги 18 миллион 150 минг ўрнига 19 миллион 300 минг банка консерва ишлаб чиқарилди. Коммунист Гладкевич ва Сайфуллин ўртоқлар бошлиқ цехлар бугун-эрта йиллик планни бажаришади. Корхона коллективининг меҳнат зафарларига В. Бейтуллаева, В. Чернова, З. Захарченко, Д. Қуронова ўртоқлар муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Улар ҳар сменада планга қўшимча 25—40 процент миқдорида маҳсулот тайёрлашяпти.

Т. РАЖАБОВ.

* * *

Ғиждувон пахта тозалаш заводининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари ўн бир ойлик планни бир ҳафта олдин бажаришга муваффақ бўлдилар. Ўн ойнинг ўзида планга қўшимча 112 процент маҳсулот ишлаб чиқарилди. Ишлаб чиқариш-техника воситаларидан самарали фойдаланиш, маҳсулот тайёрлашни кўпайтиришнинг муҳим тадбирларини кўриш натижасида 3 миллион 185 минг сўм фойда қилинди. Ана шу фойданинг бир қисми ишчиларнинг меҳнат шароитини янада яхшилаш, корхонада маданий-маиший тадбирларни амалга ошириш, уй-жой қурилишига сарфланмоқда.

Т. МАҚСУДОВ.

* * *

Самарқанддаги Иштихон нон комбинатининг меҳнаткашлари даврасида мастер Саъдулла Уролов, Қурбон Раҳматуллаев, Зиёд Баракаев, новвойлардан Очилов, Аҳроров ўртоқларнинг ҳурмат-иззати баланд. Улар ғайрат билан меҳнат қилиб, ҳозир 1968 йил январь ойи ҳисобига ишлашмоқда. Новвойлар коллективи беш йиллик планни тўрт йилда бажаришга ҳаракат қилишмоқда. Шу йилнинг ўзида корхонада иқтисодий-техника кўрсаткичларини яхшилаб бориш йўли билан 200 минг сўм фойда олишга муваффақ бўлинди.

С. ХЎЖАЕВ,
«Совет Ўзбекистони» штатсиз мухбири.

Совет суди 50 ёшда

Бундан 50 йил муқаддам Владимир Ильич Ленин совет судини тузиш тўғрисидаги декретга имзо чеккан эди. 7 декабрда Тошкентда ана шу муҳим санага бағишланган тантанали мажлис бўлиб ўтди. Навоий номли театр залига суд органларининг ходимлари, завод ва фабрикалар, партия, совет ва жамоат ташкилотларининг вакиллари келишди.

Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси С. Х. Пўлатхўжаев «Совет судининг 50 йиллиги» деган темада доклад қилди.

Министрликлар, идораларнинг раҳбарлари, меҳнаткашлар коллективларининг вакиллари суд органлари ходимларини самимий қутладилар. Улар ўз нутқларида совет судининг юксак вазифаси тўғрисида, унинг халқ манфаатлари йўлида, коммунистик қурилиш ишига хизмат қилаётганлиги тўғрисида гапирди.

Тантанали мажлис қатнашчилари КПСС Марказий Комитетига табрикнома йўлладилар.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. С. Насриддинова, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг иккинчи секретари В. Г. Ломоносов, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. Абдураззоқов қатнашдилар.

(ЎзТАГ).

САДОҚАТ

КОММУНИСТЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

Биз, коммунистлар бундан эллик йил муқаддам жаҳон тарихида кескин бурилиш ясаган, миллион-миллион мазлум халқларга озодлик, тенглик йўлини очиб берган Ленин партиясининг аъзоларимиз ва бу билан ҳақли равишда фахрланамиз. Ленин партияси аъзоси бўлиш ҳар биримиз учун юксак шарафдир. Негаки, коммунист жамиятимизнинг етакчи, илғор отряди, ижодкор авлодидир.

Коммунист — софдил, меҳнатсевар, камтар киши. Унинг бутун фаолияти халқига, она-Ватанига хизмат қилишга бағишлангандир. Коммунистнинг ҳамма фазилатлари, маънавий-сиёсий хислатлари коммунизм қурувчисининг ахлоқ кодексида ўз ифодасини топган. Ленин партиясининг аъзоси софдил, меҳнатсевар бўлишдан ташқари қалби булоқ сувидек мусаффо, одамларга меҳрибон ва ғамхўр бўлиши керак. КПСС Устави ҳам шуни тақозо этади.

Шаҳримиз партия ташкилоти ҳисобида ўзларининг кўп йиллик меҳнат фаолияти, ғайрат ва жасорати, одамийлиги билан эл-юрт ҳурматини қозонган камтар, софдил коммунистлар жуда кўп. Ана шундай олижаноб кишилардан фақат бири ҳақида қисқа гапириб бермоқчиман. Тўғрироғи, Ленин ишига садоқатли инсонларнинг бири хусусида фикр юритмоқчиман.

Қодир Зокиров узоқ йиллардан бери пиллакашлик фабрикасида ишлайди. У дастлаб бу ерда оддий шогирд эди. Кейинчалик устоз бўлди. Йиллар ўтиши билан корхона улғайди. Қодир Зокиров ҳам улғайди, камол топди. Унинг меҳнат ва ҳаёт анкетаси қуйидагича:

Туғилган йили—1905 йил.
Миллати—ўзбек.

Маълумоти — олий, инженер-технолог.

Партиявийлиги — 1930 йилдан буён КПСС аъзоси...

Бу оддий бир совет ишчисининг таржимаи ҳоли. Қодир Зокиров фабрикада ишлаб юрган чоғларида бошланғич маълумотга ҳам эга эмас эди. У кечки ишчи ёшлар мактабини битиргач, 1936 йилда Тошкентдаги олий ўқув юртига ўқишга юборилади. Қунт билан ўқиш, изланиш Қодирни янги уфқларга етаклади. У ўқишни муваффақиятли битириб, фабриканинг биринчи цехига бошлиқ бўлиб келди. Корхонада қўл меҳнатини енгиллаштириш, маҳсулот сифатини яхшилаш йўлида жон куйдириб ишлади. Ўндан ортиқ оддий шогирдларни устозлар даражасига кўтариб, тарбия қилди.

Коммунист Қодир Зокиров ёш коммунистлар тарбиясига, уларнинг В. И. Ленин иши учун садоқатли қилиб тарбиялашга алоҳида эътибор берди.

—Мен коммунистман, ёнимда партия билети бор,—деди у корхона коммунистларининг йиғилишида, — унга миллиончи рақамлардан бири ёзиб қўйилган. Лекин мен барибир, биринчи рақамли партия билетининг эгаси улуғ Ленин партиясига мансуб ва унинг маслагидаги кишилардан бўлганимдан фахрланаман...

Қодир Зокировнинг қалб сўзларида олам-олам мазмун ва маъно бор. Корхона партия ташкилоти касбига, маслагига садоқатли бундай коммунистларнинг фаолиятидан ибрат олиб, ёш коммунистларни тарбиялашда катта ишлар қилмоқда. Бу ерда кекса коммунист-ветеранлар ташаббуси билан корхона тарихидан ҳикоя қилувчи алоҳида музей ташкил қилинган. Музей айни маҳалда фабрика коммунистлари ва комсомолларининг жанговар йўлини ҳам кўрсатиб турибди.

Фабрикада Қодир Зокиров, Фотима Зарипова, Ражаб Нарзиева, Бобоқул Маъқулов сингари коммунист ишчиларнинг ўзига хос мактаби очилган. Бу ерда корхона ёшлари давримизнинг мансуб кишилари бўлиб етишишни улардан ўрганмоқдалар. «Мен ҳаммадан кўп биламан» деб ўйловчи, манманлик қилувчи айрим цех бошлиқлари ва бригадирларни тўғри йўлга солувчилар ҳам коммунист-ветеранлардир.

Ҳақиқий раҳбар доимо одамлар билан маслаҳат қилиб, одамлардан ўрганишга интилади. Бу ҳақда корхонада тез-тез суҳбатлар, мунозаралар бўлиб туради. Корхона партия ташкилоти коммунистлардаги энг яхши хислатларни авайлаб, асраб тарбиялашга алоҳида эътибор бермоқда.

Қодир Зокировнинг меҳнатдаги катта хизматларини партия ва ҳукуматимиз юксак қадрлаган. У Меҳнат Қизил Байроқ ордени, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланган. Камтар, меҳнатсевар ишчи Қодир Зокировни корхона коммунистлари пенсияга узатган бўлсалар-да, у фабрика ҳаётида фаол қатнашиб келмоқда, корхона цехларидан бирига бошчилик қилмоқда. Кўп йиллик иш тажрибасини ёшларга қунт билан ўргатмоқда.

Ж. ОЛИМОВ,
Бухоро шаҳар партия комитетининг биринчи секретари.

ХАЛҚҚА ХИЗМАТ — ОЛИЙ ҲИММАТ

ХАРИДОРЛАРНИ ЎЙЛАБ...

Совет кишиларининг фаровонлиги йил сайин ошиб бормоқда. Шу сабабдан ҳам уларнинг саноат ва озиқ-овқат молларига бўлган талаблари ғоят тез ўсмоқда. Буни бизнинг Ильичев номли ишчи таъминоти бўлими мисолида ҳам кўриш мумкин. Коллективимиз Мирзачўлдаги бешта совхозга хизмат кўрсатади. Пахтакорлар ва қурувчиларнинг, умуман бутун қишлоқ аҳлининг харид талаби ой сайингина эмас, ҳатто кун сайин тез ўсиб бормоқда.

Шу нарса қувончлики, ҳозирги кунда савдо ходимлари харидорлар талабини қондириш учун барча имкониятларга эга.

Аҳолининг талабларини ўрганиш, харидорнинг заказларини ўз вақтида бажариш савдо ва умумий овқатланиш ташкилотлари ходимларининг шарафли бурчидир. Буни юксак англаган савдо коллективларида ойлик ва квартал планлари ҳамиша ортиғи билан бажарилаётир. Серҳаракат савдо ходими Маматқул Тоғаев бошчилик қилаётган биринчи бўлимда ишлар, айниқса намунали йўлга қўйилган. Бу коллектив савдо хизмати маданиятини тинмай ошириш учун курашмоқда. Шундай илғор савдо ходимларининг сони кун сайин ошиб бормоқда. Волков номли совхозда хизмат қилаётган тажрибали савдо ходими, район Советининг депутати Л. Юсупова, П. Лосева ана шулар жумласидандир. Совет савдосининг аълочиси Одил Ҳамдамов чорак асрдан бери харидорларга ҳалол меҳнат қилиб келмоқда. У ҳозир Титов номли совхоздаги хўжалик моллар магазинининг мудиридир. У харидорларнинг талабини тинмай ўрганади, уларни амалга ошириш учун елиб-югуради. «Правда» совхозининг пахтакорлари қарийб 30 йилдан бери савдо соҳасида ишлаётган Р. Чўлпонова номини ҳурмат билан тилга оладилар. Савдо ходимларининг намунали ишларини кўрсатувчи бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин.

Биз Мирзачўлда савдо ва умумий овқатланиш тармоқларини кенгайтириш ва меҳнаткашларга хизматни яхшилаш учун барча тадбирларни кўраётирмиз. Айниқса, дала ишлари қизиган чоғларда пахтакорларга жойларга бориб хизмат қилишни уюштиришга алоҳида эътибор берилади. Ҳозир совхоз далаларида 8 та автодўкон хизмат кўрсатмоқда. Бу дўконлар савдо планини бир ярим — икки баравар бажармоқдалар. Биз савдо ходимларининг моддий манфаатдорлигини ошириш тадбирларини ҳам қўллаётирмиз. Чўлқуварларга савдо хизматини бундан буён ҳам яхшилаш, савдо маданиятини тинмай ошириш — ҳозирги энг муҳим вазифамиздир. КПСС Марказий Комитети Пленумларининг ва СССР Олий Совети сессиясининг совет халқининг фаровонлигини янада оширишга қаратилган қарорларини изчил амалга ошириш савдо ходимларини ана шунга даъват этади.

Харидор талабини бажариш савдо ходимлари ишининг баҳоси, меъёри бўлиши керак. Биз қўлимиздан келган барча тадбирларни амалга оширишга тайёрмиз. Шунинг билан бирга айрим ташкилотларга бўлган эътирозларимиз бор. Масалан, лойиҳалаш ташкилотлари совхозлар учун шу кунга қадар фақат икки қаватли магазин лойиҳаларини тузмоқдалар, холос. Унда озиқ-овқат ва саноат моллари магазинлари жойлаштирилмоқда. Лекин маданий ва хўжалик моллари магазинларининг лойиҳалари негадир тузилмаётир. Бундай камчиликларга чек қўйиш керак. Ёки бошқа бир мисол. Бўрсилдоқ ўзбек нонларини ким севиб емайди, дейсиз. Лекин бундай нонлар эскича усулда ёпилаётир. Янги новвойхоналарни кўпайтириш, улар учун типовой бинолар қуриш лозим. Бизнингча, ана шундай новвойхоналарни совхоз марказидагина эмас, балки бўлимларида ҳам қуриш керак.

Коллективимиз юбилей йилини муваффақиятли якунлаш учун барча имкониятларга эга. Биз ўз олдимизга қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга эришамиз. Савдо планларини ошириб бажариш билан бирга хизмат маданиятини тинмай юксалтириб, меҳнаткашларнинг кундалик талабларини бажаришга бутун кучларни сафарбар этамиз.

М. ЮЗЛИКАЕВ,
«Голодностепстрой»нинг Ильичев ишчи таъминоти бўлимининг бошлиғи.

УСТОЗ СУҲБАТИДА

МУХТОР АВЕЗОВНИНГ ТУҒИЛГАНИГА 70 ЙИЛ ТЎЛИШИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Бу хона менга ўз уйимдай таниш, содда туюлди, иссиқ, ёруғ, ҳамма нарса қулай. Оғир жавонлар, китоблар қуршовининг сокин донишмандлик руҳи чуқур ўйларга толдиради. Мен китобларга қарайман — жаҳондаги барча халқлар, барча замонларнинг китоблари қаторида ўзбек ёзувчиларининг асарлари...

Бу вақт уй эгаси Мухтор Умархоновичнинг майин товуши эшитилади. Гавдаси оғир бўлса ҳам, ҳаракатлари чаққон, секин киради; кенг ёноқли юзида таниш табассум.

Бу табассум сизни гапиришга ундагандай бўлар, доимо суҳбатга ташналик, очиқ кўнгиллик белгиси эди. Пайқадимки, бу сафар ҳам у яна бир бемалол суҳбат бўлишини ҳис қилиб, кўнгли яйраб турибди. Чунки мен узоқдан, бутун бир қардош адабиётнинг қайноқ марказидан келганман.

У ўзбек ёзувчиларининг ишлари ҳақида қандайдир ҳовлиқиш билан, болаларча соддалик билан суриштира кетди. Лекин саволларидан маълум эдики, у бизнинг барча адабий воқеаларимиздан, барча китобларимиздан хабардор.

Адабиёт ҳақида суҳбатлашиш унга ҳаводай зарур эди, назаримда. Доим ўз ўйларига кўмилиб юргандай, гапирганда ҳам ўз-ўзича мулоҳаза қилгандек гапирар эди. Лекин, уни фақат адабиёт билан яшар эди, деб бўлмайди. Чунки, унинг адабиёт ҳақидаги мулоҳазалари бениҳоя кенг эди. Адабий жараённи у жуда кўп халқларнинг тақдир бирлиги, ҳал қилувчи маънавий муносабатлари билан бирликда тасаввур этар эди. Валихонов билан Достоевскийнинг муносабатларини гапирадими, қирғиз эпоси ёки Парда Турсуннинг «Ўқитувчи» романини тилга оладими, ҳамма вақт маънавий бирлигимиз илдизларини, тематика алоқаларини, проблемалардаги умумийликларни таъкидлар, поэтик маданиятнинг ижодчиси бўлган халқ маҳоратини марказга қўяр эди.

—Сечингча, мен нега «Абай»ни жаздим?—деб сўрайди у. Ўзбекчани сал қозоқча талаффуз билан, лекин мукаммал билиб гапирар эди,—хўш, Айбек-чи, нега «Навоий»ни, Файзий нима учун «Тўқай»ни жазди?

Унинг тушунтиришича, биз ўзбеклар, қозоқлар, тожиклар, татарлар — ҳаммамиз Октябрдан кейин бир неча янги жаҳон очдик. Ўзимиз учун янгидан кашф этган бу жаҳонларимиздан бири—ҳар биримизнинг ўз классикамиздир. Биз бирдан буюк ўтмишимизни, шонли тарихимизни, ўзлигимизни танидик. Бизда буюк ғурур ҳисси пайдо бўлди. Биз бу янги дунёмизни халқларга кўрсатиш учун шошамиз... Бундан ташқари бу образларда халқларнинг поэтик даҳоси чароқлаб кўринади. Қардош адабиётларда роман—миллий, эпик, поэтик традицияларнинг социалистик реализм тажрибалари билан ажойиб мураккаб муносабатлари натижасидир.

Устоз гапирар экан, унинг Ойбек ҳақидаги «Барҳаёт Навоий» деган мақоласи ёдимга тушди. Бу мақолада ҳам, асарга баҳо беришда шу принцип асос эди: халқ—ўз буюк фарзанди учун ҳаётбахш манба; халқ ҳаётининг жонли лавҳалари ва қаҳрамоннинг ички дунёси — асарнинг икки қанотидир.

—Йирик характер, йирик характер...—деди у яна ўзича мулоҳаза қилиб. Бу масала уни доим қийнар эди,—адабиётларимизда ҳамон етишмайди йирик характер.—У Горький қаҳрамонларининг бутун руҳий кучи китобхонга батамом намоён бўлишини узоқ гапирди.

Мен Луи Арагон Абай ҳақида худди шуни айтганлигини эслатдим.

—Тўғри, интилишим бор. Мана мен Шароф Рашидов асарларига қизиқаман: даврнинг аниқ белгиларини ўз характерига сингдирган, катта ҳаёт кўрган одамларни танлай билади. Бу жуда муҳим. Унинг қаҳрамонларини кўриб ҳозирги замон ҳақида роман ёзиш хаёлига тушдим. Пахтаоролга бормоқчиман... Ғафур билмасин,—кулиб қўйди у.

Уларнинг дўстлигида халқлар ўртасида бўладиган дўстликдагидай бир эзгулик бор эди. Бу икки донишманд одамнинг дўстлиги ҳозир ҳам иккала халқнинг ноёб бойлиги каби, адабиётларимизнинг иссиқ жонидай яшаб турибди.

Асқад МУХТОР.

РЕСПУБЛИКАМИЗ халқ хўжалигининг турли тармоқларида беш йиллик илғорлари сафи кенгайиб боряпти. Улуғ доҳий В. И. Лениннинг туғилган кунининг 100 йиллигини нишонлаш юзасидан олинган мажбуриятларни шараф билан бажариш мусобақасига янги-янги кишилар ва коллективлар қўшилмоқда. Улар орасида Янгийўл пойафзал фабрикасининг ишчиси Нурия Ҳисомиева ҳам бор. Нурия ҳар ойда планга қўшимча 30-40 процент маҳсулот тайёрлаяпти. Чапдаги суратда: пешқадам ишчи Н. Ҳисомиевани кўриб турибсиз. Унгдаги суратда: зарбдор вахтада туриб меҳнат қилаётган Октябрь революцияси номли Тошкент тепловоз-вагон ремонт заводининг ишчиси В. Душин.

А. Тўраев фотолари.

СТУДЕНТЛАР ҚУВОНЧИ

Алишер Навоий номидаги Самарқанд Давлат университетининг студентлари яқинда ажойиб туҳфа олдилар. Университет студентлари учун қурилган ётоқхона фойдаланишга топширилди. Ҳозир бу ётоқхонанинг кенг ва ёруғ хоналарида 704 студент яшамоқда.

Студентларнинг янги ётоқхонасида ўқув зали, телевизор хоналари бор.

С. ТУРАЕВ.

«Муштум» кутубхонаси

Севимли «Муштум» журналининг ўқувчилари йилдан-йил ошиб бораётир. Бу сатирик журналга ихлосмандларнинг кўплигини ва журналнинг кенг омма орасига яхши тарқалаётганлигини кўрсатади.

Ҳозир «Муштум» кутубхонаси номи билан ёзувчиларнинг ҳажвий шеър-ҳикоялари, фельетонлари китоб ҳолда нашр этилмоқда. Саид Аҳмад, Мирмуҳсин каби ёзувчиларнинг асарлари «Муштум» кутубхонасидан тарқалиб кетди.

Кечагина «Муштум» кутубхонасида шоир Акмал Пўлатнинг «Қилпиллама» деган китобчаси нашр қилинди. Жамоатчилик асосида чиқарилган бу китобчада Акмал Пўлатнинг кейинги йилларда босилган «Туҳмат ва илон» шеъри расмлар билан эълон қилинган. «Далага сол йўлингни», «Кимга айтай», «Қилпиллама», «Такасалтанг» каби халққа манзур бўлган шеърлари ҳам китобчадан жой олган. 50.000 нусхада босилган бу тўплам китобхонларга манзур бўлаётир.

САБЗАВОТ ЯНА КЎПАЯДИ

Сабзавот етиштиришга ихтисослаштирилган Тошкент область, Калинин районининг деҳқонлари бу йил ҳар йилдагидан ҳам катта ғалабаларни қўлга киритдилар. Улар астойдил меҳнат қилиб, ҳосилдорликни ошириш ҳисобига сабзавот етиштиришни кўпайтирдилар. Район колхоз ва совхозлари юбилей йилида давлатга пландаги 65 минг тонна ўрнига 100 минг тонна сабзавот сотдилар. 14 колхоз ва 8 совхознинг ҳаммаси пландагидан анча ошириб сабзавот тайёрлади. Собир Раҳимов номли, Охунбобоев номли, «Ўзбекистон 40 йиллиги» колхозлари сабзавот ҳосилдорлигини оширишда айниқса юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Шуниси қувончлики, бир неча йилдан буён сабзавотдан энг паст ҳосил олиб келаётган колхозлар бу йил қолоқликдан чиқдилар. «Партия XX съезди» колхози 650 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 70 тоннагача помидор, 45 тоннагача карам, 40 тоннагача пиёз йиғиштириб олди. Колхозчилар бунга техникадан яхши фойдаланиш, сабзавот етиштиришнинг прогрессив усулларини ишлаб чиқаришга дадил жорий этиш, экинларни ўз вақтида ва юксак агротехника қоидалари асосида парвариш қилиш йўли билан эришдилар. Звено усули бу йил қайта тикланди. Ҳамма звенолар нарядсиз ишлашга кўчирилди. Звено аъзоларига илгаригидек ўзларига бириктилган ерда фақат ишлагани учунгина эмас, балки бу майдонларда қанча ҳосил етиштирганликларига қараб ҳақ тўланадиган бўлди. Натижада уларнинг сабзавот етиштиришни кўпайтиришга қизиқиши ортди, ишга бўлган масъулияти ошди.

Колхоз правлениеси маъмурий ишларда ишловчилар сонини қисқартириш борасида катта тадбирларни амалга оширди. 102 қоровул ва бир неча идора ходимлари қисқартирилиб, бевосита далада ишлашга кўчирилди. Бу ҳам сабзавот етиштиришни кўпайтиришда ва ҳосилдорликни оширишда катта аҳамиятга эга бўлди. Колхознинг даромади ошди.

Райондаги Ильич номли колхоз ҳам илғорлар даражасига кўтарилди. Хўжалик бу йил пландаги 2480 тонна ўрнига 3520 тонна сабзавот, 1320 тонна ўрнига 1500 тонна картошка йиғиштириб олди. Куйбишев номли колхоз 1740 тонна ўрнига 3 минг тонна сабзавот етиштирди. Саккиз совхознинг давлатга етказиб берган сабзавоти 33200 тоннадан ошиб кетди.

Калинин районининг сабзавоткорлари аҳолини йил бўйи янги сабзавот билан таъминлаш вазифасини олганлар. Улар бу вазифани шараф билан бажармоқдалар. Ҳар куни бозорлардаги дўконларга 400 тонна сабзавот ва 150 тоннадан картошка етказиб бермоқдалар.

Шу билан бирга колхоз ва совхозлар келгуси йил мўл ҳосилига ҳам пухта замин яратмоқдалар. Ҳосили тўла йиғиштириб олинган экин майдонлари чуқур шудгор қилинаяпти. Теплица хўжаликлари тартибга солинаяпти. «Қорасув» совхозида ва бошқа хўжаликларда теплица кенгайтирилаяпти. Бу хўжалик келгуси йилда цитрус ўсимликларини кўплаб экади. Бу ишга ҳар тарафлама пухта ҳозирлик кўрилаётир.

Район меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС-нинг мамлакатимиздаги илғор саноат корхоналари, колхозлар ҳамда совхозларнинг беш йиллик план топшириқларини муддатидан илгари бажариш, В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб меҳнат совғаси билан нишонлаш юзасидан кўрсатган ватанпарварлик ташаббусини маъқуллаб чиқарган қарорини якдиллик билан кутиб олдилар. Улар бу тарихий қарорни бажариш тадбирларини белгиламоқдалар.

В. МАҲКАМОВ,
Р. ИСҲОҚОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбирлари.

ХУШХАБАРЛАР

● ЯНГИ КОНВЕЙЕР

Қўқондаги «электромаш» заводида кундузги ёғду берадиган лампалар учун арматураларни автоматик бўяйдиган конвейер фойдаланишга топширилди. Конвейер бир сменада 400 буюмни бўяб беради. Конвейер ишга туширилиши билан бўяш сифати анча яхшиланди ва қуритиш вақти қисқартирилди.

● МАССИВ ЖОНЛАНДИ

Қизилқумда 50 минг гектар майдондаги Оққала яйлов массивини сув билан таъминлаш тугалланди. «Қорақалпоқ» ва «1 Май» совхозларининг чорвадорлари бу ерга қорамол ва майда моллар подасини ҳайдаб келдилар. Яйлов-мелиорация қурилиш тресги Қорақалпоғистон қурилиш-монтаж бошқармасининг пармалаш мастери Василий Галкин бошлиқ бригада суви ўзи оқиб чиқадиган ўнта қудуқ пармалади.

Яйловларга сув чиқарувчилар ҳозирги вақтда пармалаш техникасини Саримой массивига олиб келмоқдалар. Бу ерда чуқурлиги 600-700 метр келадиган саккизта артезиан қудуқ қазиш зарур.

● ЙИЛЛИК ТОПШИРИҚ БАЖАРИЛДИ

«Узсельхозтехника» Андижон область бирлашмасига қарашли Ленинск ремонт заводининг коллективи юбилей йили бошидан бери пландан ташқари юзта трактор двигателини ремонт қилди. Завод ходимлари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун бошланган мусобақага дастлабки ҳисса қўшдилар. Улар ремонт-тиклаш ишлари бўйича йиллик топшириқни адо этдилар.

ҲАЁТ ЛАВҲАЛАРИ

Тошкентликлар ва Ўзбекистон меҳмонларидан бир неча ўн минг киши халқ хўжалиги ютуқлари республика виставкаси ҳузурида ташкил қилинган «Октябрнинг 50 йиллиги» юбилей фотовиставкасини бориб кўрди. Виставка стендларига профессионал фотографлар ва ҳаваскор фотографлар олган икки юздан кўпроқ сурат қўйилган. Уларнинг фотосуратларида республиканинг бутун кўп қиррали ҳаёти, экономикаси ва маданиятининг ривожланиши, совет кишисининг маънавий ўсиши акс эттирилган.

Суратларнинг тематикаси хилма-хил бўлиб, уларда Тошкентдаги тиклаш ишларининг кенг кўлами, Ўзбекистоннинг ажойиб табиати, янги ерларни ўзлаштириш учун олиб борилган кураш, даштга каналлар чиқазиш ва бошқа шу кабилар тасвирланган. Лекин одамлар: болалар ва кексалар, ишлаб чиқариш илғорлари ва олимлар, маданият ва санъат арбоблари, хуллас, улуғ Октябрь ярим аср муқаддам очиб берган йўлдан дадил олға бораётган кишилар—суратларнинг асосий темасидир.

Жюри фото усталарининг конкурсини якунлади. Биринчи мукофотни бермасликка қарор қилинди. Ўзбекистон телеграф агентлигининг мухбири Николай Ключнев «Ҳаётга бўлган ирода» мавзуидаги суратлар туркуми учун иккинчи мукофот олди. Учинчи мукофот бир қанча фотоэтюдлари учун «Новости» матбуот агентлигининг мухбири Алексей Варфоловмеевга берилди.

Бир қанча суратлар рағбатлантириш мукофотига сазовор бўлди. И. Збарский, А. Горокрик, Г. Графкин, И. Душкин, Н. Муҳаммаджонов, Г. Пун, В. Баскаков ва бошқа фотосурат усталари ана шундай расмларнинг авторларидир.

(ЎзТАГ).

Яков ГОРБУНОВ.

ТОҒДАГИ БАЙРОҚ

[Кекса коммунист хотиралари]

ОЛОВЛИ 1918 йилда партия бизни муҳим топшириқ билан Олой водийсига юборди. Қишлоқларни босмачилардан тозалаб, Совет ҳокимиятининг қуйи ташкилотларини тузишимиз зарур эди.

Тоғ йўллари жуда машаққатли. Отларимиз чўққиларга арғамчидек тортилган сўқмоқлардан чумолидек ўрмалаб боришади. Бу пайт совет ходимлари эндигина Олойга чиқиб бораётган, аксилинқилобчилар эса Ҳиндистонга қочиб кетган кезлар эди. Лекин инглиз майори Эсертон ҳали Олой ва Помирда изғиб юрар, босмачиларнинг бошлиқлари — Донибек қози, Эгамбердилар билан пинҳонан учрашиб, «Қора Қирғиз жамоаси» номидан бирбирлари билан музокаралар олиб бориб юришган эди. Ана шу «музокаралар» натижасида Советларнинг Мурғон истеҳкоми Катта ердан «узиб» қўйилди.

Ана, йўл ҳам тугади. Қоравул, Лангар, Дорсут қишлоқлари орқада қолиб кетди. Бу ерда чор ҳукуматининг божхонаси жойлашган. Бўмбўш хоналар. Чегарадан олиб ўтиладиган моллардан бож оладиган ходимлар эса бизнинг келаётганимизни эшитиб, аллақачон қочиб кетишган экан.

Қизилтош тоғи қоясида ўн етти киши турибмиз.

Енбағирларда туман, шом қоронғилиги кезмоқда. Пастда ҳадсиз-ҳисобсиз майда нуқталар кўринади. Тажрибали кўз бу нуқталар отлиқлар эканлигини, улар Қизилтош тоғини чор томондан ўраб келишаётганини дарҳол пайқайди.

«Кимлар экан? Бу атрофда бизга хайрихоҳ кишилар йўқ эдику!» — ўн етти кишининг қалбида ана шу ташвиш, шу ўй ҳоким эди.

Қоялар тун чодирига бурканиб олди. Кетма-кет чакилаётган папиросларнинг қизғиш ёғдуси юзларни хира ёритади. Бу ташвиш, бу ваҳимали қуршов олдида йўл азоблари ҳам холва бўлиб қолди. Деҳқонларни, чорвадорларни қон қақшатиб, мол-холларини олиб кетаётган Эгамберди энди бизларни ҳам қиймалаб ташласа!

Йўқ, тун тинч ўтди. Уч кун йўл юргандан кейин изтопар Қирғиз ака сўқмоқларни, чакалакзорларни синчиклаб текшириб:

— Улар шу яқин орада. Жуда кўпчилик экан. Эҳтиёт бўлиш керак, — деди.

Қирғиз аканинг сўзини тасдиқлагандек, орадан ярим соатлар ўтар-ўтмас қоялар устида ўқ овози янгради. Отишув бошланди. Ўн етти қизил аскардан етти биродаримиз қоялар орасида абадий қолиб кетди. Босмачилардан эса йигирма икки киши ҳалок бўлди.

Жароҳатланганларнинг ярасини боғлаб, ўлган дўстларимизнинг жасадини тошлар билан кўмдик. Яна олға, яна илгарилаб борардик. Эгамберди қўрбошининг калакесарлари кўплигини, унинг кучи олдида биз ўн киши томчидек эканлигимизни билсак-да, олға бораверардик. Тўсатдан Вася Боровков:

— Аввал қояга чиқиб уларнинг қанча одами, қанча отлари борлигини билиш керак, мен разведкага бораман, — деб қолди. Унга Қирғиз ака ҳам эргашди. Ҳаял ўтмай икки отлиқ қалин туман орасида кўздан ғойиб бўлиб кетишди.

ШУ ТУН бироотамиз ҳам мижжа қоққанимиз йўқ. Тун яримдан оққанда ҳам Боровков билан Қирғиз оғадан дарак бўлмади. Тонг ғира-ширасида чор атрофимизни қуршаб келаётган оломонга кўзимиз тушди. Бу қуршовдан ерга кириб ҳам, осмонга учиб ҳам қутулиб бўлмайди. Шу пайт оломоннинг олдида чопиб келаётган Василий Боровковга кўзимиз тушди. Юракларимиз увишиб кетди:

«Наҳотки, наҳотки шундай ажойиб дўстимиз душманлар томонга оғиб кетган бўлса?!»

Йўқ, инқилоб солдати ўз қардошларига хоинлик қилмайди. У эргаштириб келаётган кишилар бизларнинг душманларимиз эмас, дўстларимиз эдилар, босмачилар зулмидан қон қақшаган деҳқон, чорвадорлар эдилар.

Биз муқаррар ўлим кутиб турган эдик. Ҳалокат ўрнига бахт қучоқ очиб келиб қолди. Чопонлари йиртилган, юпун, оёқ яланг дўстларимиз билан ўпишиб, қучоқлашиб кетдик. Сўнг нонушта қилдик. Чой устида Қорабой Ниёзов воқеанинг тафсилотини ҳикоя қилиб берди:

— Сизларнинг йўлга чиққанларингизни икки ой олдин эшитган эдик. Эгамбердининг зулмлари ҳаддидан ошиб, пичоқ суякка бориб тақалган эди. Овулларнинг аҳолиси бу жабрларга ортиқча бардош беролмай, бош кўтаришга бошлади. Босмачиларнинг ўзлари ҳам саросимага тушиб, кунлари тугаётганини сездириб қўйишди. Буни сезган халқ қўзғолди. Муллаларнинг «панд-насиҳат»лари ҳам кор қилмай қолди. Кеча чўпон Исохонов Сизларнинг Қизилтошда турганларингизни маълум қилди. Бу хабарни эшитишимиз билан ҳамма деҳқонлар «Улар бизларни деб жон беришсаю, бизлар қўл ковуштириб ўтиравераммизми», деб бирови белкетмон, бирови таёқ кўтариб, сизларга ёрдам беришга отланишди.

Қизилтош қояларига ўн етти киши кўтарилган бўлса, у ердан юз-юзлаб кишилар саф тортиб тушишди.

Қоя тепасида қизил байроқ ҳилпираб турарди. Бу — энди Олой тоғлари ҳам советларники бўлганидан далолат эди.

ЎЗБЕКИСТОН ИРРИГАЦИЯСИ

«Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаштириш асосида механизациялаш, химиялаштириш ҳамда мелиорацияни кенг кўламда ривожлантириш йўли билан қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча ўстирилади».

(Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитетининг Тезисларидан).

ЎТМИШДАН БИР ШИНГИЛ

Ўзбекистон халқининг ҳаётида сувнинг аҳамияти жуда катта. Шу сабабли одамлар асрлар давомида сувни жуда қадрлаб келди. Чунки сув ерни яшнатади, саҳроларга жон киритади. Халқ «Сув йўқ жойда ҳаёт йўқ», «Сув тугаган жойда ер ҳам тугайди» деб бежиз айтмаган.

Ўтмишда ер ва сув амирлар, беклар, заминдорлар, руҳонийлар ва бойлар қўлида эди. Деҳқонлар жафо чекиб каналлар, ариқлар қазирди-ю унинг ҳузурини бошқалар кўрарди. Туркистон Россияга қўшилгандан кейин ҳам ер ва сувдан фойдаланиш, суғориш тармоқлари қурилиши соҳасида деярли ўзгариш бўлмади. Худди илгаригидек ер ва сув мулкдор синфлар қўлида қолаверди. Техника даражаси жуда тубан бўлган суғориш тармоқлари, сув иншоотларини қайта қуриш масалаларига эътибор берилмади. Чор ҳукумати ва айрим кишиларнинг янги ерларни суғоришга уриниши муваффақиятсизликка учрайверди. Революциядан илгари 52 йил (1865—1917 йиллар) мобайнида Мирзачўлда узунлиги фақат 40 километрдан иборат ва инженерлик иншоотлари бўлган атиги битта канал қурилган ҳамда унинг ёрдамида 1914 йили 10 минг гектар қўриқ ер суғорилган эди.

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ СУВ УЧУН КУРАШИ

Революциядан кейин ер ва сув деҳқонлар оммасини эзиш қуролидан халқнинг фаровонлигини ошириш ва ижодий кучларини ривожлантириш манбаига айланди. Айниқса Ўрта Осиёда миллий-давлат чегараланиши амалга оширилганидан кейин бу янада ёрқинроқ намоён бўлди. Ўзбекистонда 1925 йили «Ер ва сувни миллийлаштириш ҳақида»ги ҳамда «Ер-сув ислоҳоти ҳақида»ги декретлар қабул қилинди. Бу, Совет ҳокимиятининг дастлабки давлат қонунлари эди. Ана шу декретларни амалга ошириш натижасида республикада ер ва сувдан фойдаланиш соҳасидаги аҳвол тубдан ўзгарди.

Ўзбек халқи Коммунистик партия раҳбарлигида янги ҳаёт қуриш учун курашга ўзининг бутун куч-ғайратини сарфлади. У биринчи жаҳон ва гражданлар урушлари йилларида вайрон бўлган суғориш тармоқларини қайта тиклади, янги каналлар қазиди, ер-сув ислоҳоти даврида ерсиз ва кам ерли деҳқонларни таъминлаш ҳамда республикада ирригация ишларини янада ривожлантириш мақсадида янги ерларни ўзлаштирди.

Ўзбекистон сув учун курашда халқ ҳаракатининг ватани бўлиб қолди, давлат кўрсатган материал-техника ёрдамга таяниб ва аҳоли кенг оммасининг иштирокида тезкорлик усули билан ирригация қурилишини амалга ошириш учун курашнинг ташаббускори бўлди. Республикада халқ усули билан йирик каналлар қурилди. Ана шу каналлар воситаси билан серсув дарёларнинг суви кам сувли дарёларга ўтказилди ва янги ерлар суғорилди. 1939—1944 йилларда узунлиги 270 километрдан иборат Катта Фарғона, 166 километрдан иборат Шимолий Фарғона, 103 километрдан иборат Жанубий Фарғона, 110 километрдан иборат Тошкент каналлари, Хоразмда узунлиги 110 километр бўлган Тошсоқа, Қорақалпоғистонда узунлиги 118 километр бўлган Ленин номли ва бошқа каналлар қурилди.

Сув учун курашдан иборат халқ ҳаракати Ўзбекистондан Ўрта Осиёдаги бошқа суғориладиган деҳқончилик республикалари, Қозоғистон ва Озорбайжонга, каналларни тезкорлик билан қуриш усули эса Совет Иттифоқидаги барча республика ҳамда ўлкаларга ёйилди. Ўзбек халқи каналлар қуриш соҳасидаги маҳоратини, экинларни суғориш соҳасидаги тажрибаси ва билимини бошқа республикаларнинг қишлоқ хўжалик меҳнаткашларига, чет мамлакатларнинг деҳқонларига муттасил ўргатиб келмоқда.

Революциядан илгари Ўзбекистондаги барча водийларда аҳоли каналларда қурган сув иншоотлари тошқинлар пайтида бузилиб кетарди. Шу туфайли тошқин ва вайронгарчилик келтирувчи селдан кейин ҳар сафар деҳқонлар ана шу иншоотларни қайта тиклашга мажбур бўларди. Чунки каналлардан оққан сув билан далаларни суғориш керак эди. Лекин бу осонликча бўлмасди. Жуда кўп меҳнат, маблағ ва вақт сарфланарди.

Революциядан кейин Совет ҳокимияти эски сув иншоотларини планли равишда реконструкция қилиш, тош-ёғоч ва сепоялардан қилинган дамбаларни инженерлик гидротехника иншоотлари — плотиналар, барражлар ва сув узеллари билан алмаштиришга киришди. Айниқса Қорадарё, Норин, Сирдарё, Зарафшон, Қашқадарё ва Сурхондарё дарёларида жуда кўп сонли гидроузеллар қурилди. Ҳозирги вақтда Амударёнинг қуйи оқимида Тахиатош ва Туямўйин плотиналари қурилиши давом этяпти.

СУНЪИЙ ДЕНГИЗЛАР

Революциягача кам сувли дарёлардаги қимматли оби-ҳаёт баҳор ва ёзда бўладиган тошқинлар вақтида ҳамда қиш мавсумида фойдасиз оқиб бориб йирик дарёларга тушар ёки қум саҳроларига сингиб кетарди. Унинг йўлини тўсиш ва экинларни суғоришда фойдаланиш учун бир жойга тўплаш учун на техника имкониятлари, на моддий-материал воситалари бор эди. Чор ҳукумати сув омборлари қуришга кўп миқдорда маблағ сарфлашни истамасди. Шу сабабли революциядан илгари ҳозирги Ўзбекистон территориясида битта ҳам катта ёки кичик сув омбори йўқ эди.

Асримизнинг бошларида машҳур рус инженерлари суғориш тармоқларидаги сувнинг миқдорини кўпайтириш учун дарёлардаги, айниқса кам сувли дарёлардаги сувнинг оқимини тартибга келтириш лозим деб ҳисобладилар. Масалан, инженер И. Г. Александров 1910 йили Қорадарёнинг юқори оқимида 1 миллиард 387 миллион кубометр сув сиғдирадиган Кампирровот сув омбори қурилишини лойиҳалаштирди. Инженер А. В. Чаплигин 1913 йили Зарафшон дарёсининг оқимини тартибга келтириш лозим деган фикрга келди ва унинг бош қисмидаги Маччо дарёсининг юқори оқимида Дупулин кўпригининг яқинидаги Искандаркўлда ва Каттақўрғон ҳавзасида, шунингдек Халфа қишлоғи яқинида Оқдарёда сув омборлари қуриш учун жойлар топди. Инженер М. Н. Ермолаев 1911—1913 йилларда Қашқадарё дарёсининг оқимини тартибга келтириш ва унинг ўзанида 160-190 миллион кубометр сув сиғдирадиган сув омбори қуриш лойиҳасини ишлаб чиқди. Бу лойиҳа амалга оширилганда Қарши чўлида 72 минг гектар қақроқ ерни суғориш имконияти вужудга келарди. Майда дарёчаларнинг оқимини тартибга солишга тааллуқли бошқа кўпгина таклифлар ва лойиҳалар ҳам бор эди. Аммо улар амалга оширилмади.

Фақат Совет ҳокимияти мутахассисларнинг таклифларига катта эътибор билан қаради. Совет Ўзбекистони сунъий денгизлар республикаси бўлиб қолди. Даставвал Косонсой дарёсининг ўзанини тош билан тўсиб, Ўртатўқай сув омбори қурилди. Унга 160 миллион кубометр сув кетади ва ёз вақтида Андижон областидаги сувга танқис бўлган районларнинг пахта далалари ва бошқа экинларини суғоришда фойдаланилади.

Каттақўрғон шаҳри яқинидаги «Ўзбекистон денгизи» ҳозирги вақтда Ўзбекистондаги энг катта сув омбори бўлиб, у Қорадарёнинг чап тармоғидаги Дамхўжа каналидан баҳор ва ёз ойларида оқиб келадиган тошқин сувлари ҳамда қиш мавсумида Зарафшон дарёсининг суви билан тўлдирилади. Бу сунъий денгизга ҳозирги вақтда бир миллиард кубометргача сув сиғади. Бухоро областида 300 миллион кубометр сув сиғдирадиган Қуйимозор, Қашқадарё областида 500 миллион кубометр сув сиғдирадиган Чимқўрғон, 280 миллион кубометр сув сиғдирадиган (биринчи навбати 40 миллион кубометр) Пачкамар, 18 миллион кубометр сув сиғдирадиган Қамаши, Сурхондарё областида 165 миллион кубометр сув сиғдирадиган Учқизил, 800 миллион кубометр сув сиғдирадиган (биринчи навбати 450 миллион кубометр) Жанубий Сурхон, Дегрез дарёсида 13 миллион кубометр сув сиғдирадиган Дегрез, Тошкент областида 250 миллион кубометр сув сиғдирадиган «Тошкент денгизи» — Туябўғиз, Фарғона областида Қувасой дарёсида 214 миллион кубометр сув сиғдирадиган (биринчи навбати 120 миллион кубометр) Каркидон сув омборлари қурилди. Ҳозирги вақтда Ўзбекистонда мавжуд бўлган ана шу йирик сув омборларига 3,5 миллиард кубометр сув сиғади.

Ҳозир республикада бир қатор йирик сув омборлари қуриляпти ва улар шу беш йилликда ишга туширилади. Андижон областидаги Қорадарё дарёсида қурилаётган Андижон сув омбори, Тошкент областида Чирчиқ дарёсида қурилаётган Чорвоқ ирригация-энергетика сув омбори, Сирдарё областида Санзор дарёсида қурилаётган Жиззах сув омбори шулар жумласидандир. Андижон сув омбори битгач 1 миллиард 700 миллион кубометр, Чорвоқ сув омбори 1 миллиард 950 миллион кубометр, Жиззах сув омбори 85 миллион кубометр сув сиғдиради. Шундай қилиб, 1970 йилга бориб Ўзбекистондаги сув омборлари сони 14 тага етади ва улар 7 миллиард кубометрдан ортиқ сув сиғдиради.

Сув омборлари қурилиши мавжуд экин майдонларининг сув билан таъминланишини яхшиловчи прогрессив техника тадбири бўлиб, уларнинг ёрдамида пахта далаларини гарантияланган сув билан таъминлаш ва янги ерларни суғориш имконияти вужудга келади

ЗАРАФШОН КЎМАКДОШИ

Ўзбекистон ирригацияси тарихида биринчи марта Совет ҳокимияти йилларида Амударё сувидан Бухоро областида Зарафшон ҳавзасининг этагидаги сувга танқис районлар ерини суғориш учун фойдаланиш проблемаси ҳал қилинди. 1913 йили рус инженери А. В. Чаплигин Қоракўл ва Бухоро воҳаларини машиналар воситасида суғоришнинг техник схемасини ишлаб чиққан эди. У, Чоржўй шаҳри яқинида Амударё устига қурилган темирйўл кўпригидан қуйироқда бош тўғон, бетонлаштирилган магистрал машина канали ва кучли насос станциялари қуриб, Амударё сувини Зарафшон дарёсига ўтказишни назарда тутган эди. Бироқ у вақтда А. В. Чаплигиннинг ғоясини хаёлпарастлик ва қурилиш ўз миқёси ҳамда ишларнинг ҳажми жиҳатидан жуда катта бўлганлиги учун уни амалга ошириб бўлмайдиган тадбир деб ҳисоблашди.

Мамлакатимизнинг иқтисодий қудрати ва совет фани ҳамда техникаси эришган муваффақиятлар кўп миқдордаги сувни механизмлар ёрдамида катта баландликка кўтариш вазифасини ҳал қилиш имкониятини берган бизнинг давримизда ана шу ғоя амалга оширилди. Амударёнинг суви Зарафшоннинг қуйи оқимидаги ерларга олиб келинди. Саҳронинг мураккаб шароитида Аму-Бухоро машина канали ва унинг Аму-Қоракўл машина тармоғи қурилди. Ҳамза насос станцияси секундига 66 кубометр Амударё сувини 48 метр баландликка кўтариб беради ва сув узунлиги 120 километрдан иборат магистрал канал орқали Қуйимозор насос станциясигача келгач яна 18 метр баландликка кўтарилади. Сўнгра сув Зарафшон ҳавзасидаги Шоҳруд-Хайробод каналига ўтади. Каналнинг умумий узунлиги 197 километрдан иборат бўлиб, ундан келган сув билан 126 минг гектар, шу жумладан 20 минг гектар янги ер суғорилади.

Бу ноёб канал қурилиши натижасида ҳар йили Амударёдан Зарафшон водийсига 1 миллиард 800 миллион кубометр ёки Зарафшон дарёсида бутун йил давомида оқадиган сувнинг учдан бир қисмига баравардан зиёдроқ сув келади.

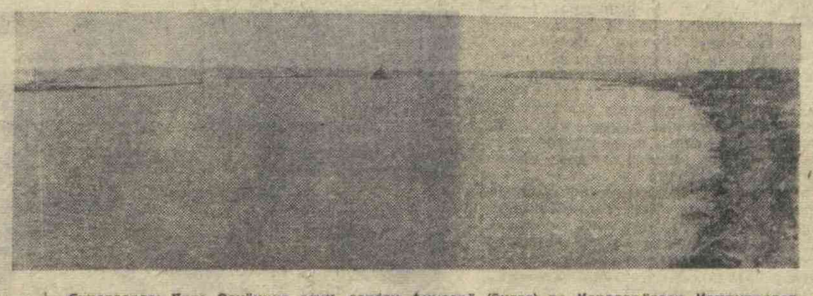

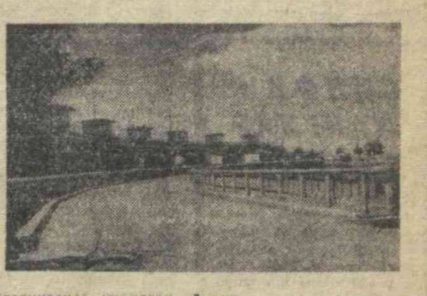

Суратларда: Ўрта Осиёнинг азим дарёси Амударё (ўнгда) ва Қорадарёдаги Кампирровот плотинасида қурилган кўприк.

КОМПЛЕКС ҚУРИЛИШ — МУВАФФАҚИЯТ ГАРОВИ

Суғориш тармоқларини комплекс қуриш ва қўриқ ерларнинг катта массивларини хўжалик жиҳатидан ўзлаштириш методи биринчи марта Ўзбекистонда вужудга келди ва муваффақиятли қўлланилмоқда. Ана шу суғориш тармоқларини қуриш ва қўриқ ерларни ўзлаштиришга сарф қилинган капитал маблағларнинг ўрни ҳали қурилиш ишлари тамомланмасданоқ қопланмоқда.

Қўриқ ерларнинг катта массивларини суғориш ва ўзлаштиришнинг комплекс методи дастлаб Мирзачўлда қўлланилди. Совет мутахассислари Мирзачўлни икки зонага — Шимолий Мирзачўл каналидан сув чиқариб суғориш бундан 50 йил илгари бошланган эски ва Жанубий Мирзачўл каналидан сув чиқариб суғориш бундан 10 йил илгари бошланган янги зоналарга бўлдилар. Лойиҳада Шимолий зонада 276 минг гектар, шу жумладан 103 минг гектар қўриқ ерни суғориш, Жанубий зонада эса 351 минг гектар, шу жумладан 1948 йилдан бошлаб суғориб келинаётган Боёвут массивида 22 минг гектар ва зонанинг бошқа қисмида 329 минг гектар янги ерни суғориш назарда тутилади.

Ўн йил давомида комплекс суғоришни давом эттириш натижасида Мирзачўлнинг Жанубий зонасида янги воҳа деҳқончиликнинг янги манбаи, пахтачиликнинг янги райони вужудга келтирилди. Ҳозирнинг ўзидаёқ илгари сувга ташна бўлган 150 минг гектар унумдор қўриқ ер суғорилди ва ана шу жойларда ташкил этилган янги совхозлар етти йил ичида давлатга 500 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» етказиб берди.

Бу муваффақиятлар ўзбек халқи табиатни ўзгартириш учун курашда эришган янги меҳнат ғалабасидир. Мирзачўлга ҳужум давом этмоқда, чўл совет кишиларининг иродасига бўйсиниб чекинмоқда.

Республиканинг жанубида Қашқадарё области территориясида сувга ташна бўлган 1 миллион гектарли Қарши чўли ястаниб ётибди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг иродаси ўзбек халқи сарфлаган куч-ғайрат ва қардош республикалар халқлари кўрсатаётган ёрдам билан мана уч йилдирки Қарши чўлида инженерлик иншоотлари, йўллар, водопроводлар, газопроводлар, алоқа ва электр энергиясини узатиш тармоқлари, қурилиш индустрияси корхоналари, ишчи посёлкалари, Амударёдан сув оладиган ва узунлиги 200 километрдан иборат бўлган магистрал машина канали ҳамда ноёб насос станцияларини қуриш учун тайёргарлик ишлари олиб боряпти. Бу ерда ҳозирнинг ўзидаёқ 250 километр йўл, 120 километр электр узатиш тармоқлари, Шаҳрисабздаги артезиан қудуғидан қурувчиларнинг марказий посёлкаси Таллимаржонга қадар 75 километрлик водопровод тармоғи қурилди. Посёлкада дастлабки мактаб, касалхона, болалар боғчаси, магазинлар ва кенг экранли кинотеатр қуриб ишга туширилди.

Область маркази Қарши шаҳрида қурувчилар учун учта микрорайон ва қурилиш индустрияси учун ёрдамчи базалар барпо этиляпти. Канал ва коллекторлар учун ҳозирнинг ўзидаёқ 18 миллион кубометр тупроқ қазилди. Магистрал машина канали қурилиши бошланди. Амударё суви олтита насос станцияси ёрдамида 132 метр баландликка кўтарилади.

Қарши чўлини ўзлаштиришнинг биринчи навбатида 200 минг гектар, жумладан шу беш йилликда 50 минг гектар янги ер суғорилади. Янгидан ўзлаштирилиб суғорилган ерларда ҳозирнинг ўзидаёқ йирик «Аврора» сабзавотчилик ва боғдорчилик-узумчилик совхози ташкил этилган бўлиб у қурувчиларнинг кўп минг кишилик коллективини ўз маҳсулоти билан таъминламоқда. Яна олтита пахтачилик совхози тузиляпти. Асрлар давомида қақраб ётган Қарши чўли яқин йиллар ичида Амударё сувидан баҳраманд бўлади.

Республикамизнинг энг жанубидаги Сурхондарё областида, айниқса Шерободдарё дарёси ҳавзасининг этагида жуда кўп унумдор ерлар бор. Аммо у сув йўқлигидан бўмбўш ётибди. Ана шу ерларни қишлоқ хўжалик оборотига киритиш учун Сурхондарё дарёсининг сувини Жанубий Сурхон сув омбори ва насос станцияси бўлган янги Шеробод магистрал каналини қуриш ҳамда эски Занг каналини реконструкция қилиш йўли билан Шеробод водийсига келтиришдан иборат жуда катта ва мураккаб проблемани ҳал қилиш талаб этиларди. Жанубий Сурхон сув омборини кенгайтириб, унинг сув сиғдириш ҳажмини 740 миллион кубометрга етказиш ишлари ниҳоясига етказиляпти. Бетон билан қопланган 13 километрлик канал ўзани ва йирик дюкер қуриб битказилди. Шеробод насос станциясини ишлатиш учун Тожикистондаги Вахш каскадидан келадиган 126 минг киловатт энергияга мўлжалланган подстанция қурилди. Илгари Бешқўтон массивида барпо этилган 4 та пахтачилик совхози қаторига бу йил Бандикон массивида қурилган яна 3 совхоз қўшилди. Сурхон-Шеробод массивида суғориладиган 124 минг гектар майдонда 14 та совхоз ташкил этилади ва у янги воҳага айланади.

Ирригация соҳасида эришилаётган жуда катта муваффақиятлар совет кишиларида чуқур қониқиш ва қувониш ҳиссини уйғотмоқда, улар Коммунистик партия ва Совет ҳукуматига чин юракдан миннатдорчилик билдирмоқдалар.

Республикамизга келиб кетаётган чет эллик мутахассислар ирригация қурилишини юксалтириш соҳасида эришаётган ютуқларимиз ҳақида илиқ гапларни айтмоқдалар. Американинг ирригация соҳасидаги машҳур мутахассиси Флойд Дамини: «Мен 30 йилдан буён ирригация проблемалари билан шуғулланиб келяпман ва бутун жаҳонни айланиб чиқдим. Бироқ мен Ўрта Осиёда янги ерларни ўзлаштириш соҳасида амалга оширилаётган жуда кенг миқёсдаги ишларни кўриб ҳайратда қолдим» деб ёзди.

МЕЛИОРАЦИЯНИНГ РИВОЖИ

Революциягача Ўзбекистон территориясидаги, айниқса Фарғона водийси, Мирзачўл, Зарафшоннинг қуйи оқими, Сурхондарё ҳавзаси ва жанубий Хоразмдаги жуда катта ер майдонлари шўрланиб ва ботқоқланиб кетган эди. Фақат Совет ҳокимияти даврида Ўзбекистонда ботқоқликларни йўқотиш тадбирлари планли равишда ва кенг миқёсларда амалга оширилмоқда. Фарғона водийсида Сарисув, Сарижўға, Файзиобод, Шимолий Бағдод, Ёзёвон, Қорақалпоқ, Қизилтепа каби коллекторлар ва ерости сувларини чиқариб юборадиган трактлардан иборат йирик қуритиш системалари қурилди. Мирзачўлда йирик Шўрўзак, Марказий ва бошқа майда коллекторлар, Тошкент областида Чирчиқ коллектор-тақсимловчи системалари, Бухоро областида Ёмонжар, Железнодорожний, Шимолий, Ғарбий Ромитан, Денгизкўл, Марказий Қоракўл коллекторлари ишга туширилди. Сурхондарё областида Шалдироқ, Туркманқишлоқ, Жалоир, Қумқўрғон, Кампиркўл, Деновюрчи ва бошқа кенг ботқоқликлар қуритилди. Айниқса Хоразм областида бўлган республикалараро ва область аҳамиятига эга бўлган Девонкўл, Шовот-Андреевский, Ғазовот-Довдан, Озёрний каби ва ниҳоят узунлиги 235 километрдан иборат асосий Дарёлик коллекторлари қурилди.

Ана шу коллекторлар ва ерости сувларини чиқариб юборувчи трактлар юз йиллар давомида биринчи марта ошиқча ва фойдаланилмайдиган сувларни, шунингдек ер остидаги зарарли сувларни воҳадан ташқарига чиқариб юбориш, ботқоқ ерларни қуритиш ҳамда уларни қишлоқ хўжалик оборотига киритиб, пахта, шоли ва бошқа экинлар экиш, мавжуд суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолатини анча яхшилаш, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини кескин ошириш имкониятини берди.

Ботқоқликларни қуритишдан ташқари, сувнинг тупроққа шимилиб кетишини камайтириш тадбирларини амалга ошириш ҳам катта мелиоратив аҳамиятга эга. Шу мақсадда биринчи марта Ўзбекистонда ёпиқ босимли ва босимсиз трубалар, тирковичли темир-бетон тарновлар ва каналларнинг ичига ётқизиладиган турли хил қопламалар — монолит бетон, темир-бетон плиталар, полиэтилен плёнкалар, эмульсиялар ва ҳоказолардан фойдаланила бошланди.

Мирзачўлда янги ўзлаштирилган ерларда барпо этилган суғориш тармоқларида ана шу қопламалар ва тарновлар синаб кўрилмоқда. Шунингдек бу ерда экинларни трубачалар, сифонлар, кўчма шланглар ёрдами билан механизациялашган усулда суғориш амалга оширилмоқда.

Мирзачўлда горизонталь ёпиқ зовурлардан ҳам муваффақиятли фойдаланиляпти ва вертикаль зовурлардан фойдаланиш соҳасида тажриба олиб боряпти. Қўриқ массивларда каналлар ва зовурлар қурганда албатта кенг миқёсларда ерларни текислаш ишлари ҳам олиб боряпти. Ирригация фани ва техникаси эришган ана шу энг янги муваффақиятлар, янгиликлар Мирзачўлни ишлаб чиқариш шароитида турли хил йўналишда тажриба олиб борилаётган улкан лабораторияга айлантирди.

ҚУДРАТЛИ МЕХАНИЗМЛАР

Революциядан илгари Ўзбекистонда деҳқонлар суғориш тармоқларига мажбуран чиқиб ишлар эдилар. Дарёлардан чиқарилган каналларнинг бошидаги тўғонлар йилига бир-икки марта ремонт қилинар ёки каналларнинг қирғоғи мустаҳкамланар, магистрал ва тармоқ каналлар куз ва баҳор мавсумида албатта халқ кучи билан тозаланарди. Бу ишларни бажаришга ҳар бир хўжалик Фарғона водийсида ҳар йили 40-60 кун, Хоразм воҳасида 80-100 кун вақт сарфлар эди.

Совет ҳокимияти суғориш тармоқларини тозалаш ва тартибга келтириш соҳасида деҳқонлар кучидан мажбуран фойдаланишдан иборат асрлар бўйи давом этиб келган тартибни тубдан ўзгартирди. Агар илгари Сўх суғориш системасидаги 99 та каналда қурилган тўғонларни ремонт қилиш ҳамда каналларнинг қирғоғини мустаҳкамлашга минглаб киши-куни сарфланиб келган бўлса, эндиликда Сариқўрғон узелидаги тўғонларни ремонт қилиш ва қирғоқларни мустаҳкамлаш ишларига биронта ҳам колхозчи жалб қилинмайди, чунки бу ерда битта темир-бетон плотинаси қурилган бўлиб у илгари юзлаб ариқларга сув ўтказиб келган кўп сонли тўғонларнинг ўрнини босмоқда ва иккита йирик магистрал каналга сув ўтказмоқда. Сариқўрғон гидроузелининг ишини атиги уч киши бошқаради.

Илгари канал ва ариқлар қўл кучи билан тозаланар, одамлар тиззасигача лой кечиб ва совуқ сув ичида туриб ишларди. Эндиликда канал ва коллекторларни тозалаш тўла механизациялаштирилган. Одамларнинг ўрнида землесослар, экскаваторлар ва бошқа хил машиналар ишламоқда. Ҳозирги вақтда ирригация ва мелиорация соҳасидаги қурилиш ишларининг механизациялаштириш даражаси ер ишларида 99,2 процентга, монтаж ишларида 98 процентга ва бетон ётқизишда 97,2 процентга етди.

Республика ирригациясида эришилган ана шу барча улкан муваффақиятлар Ўзбекистонда пахтачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа соҳаларини тез суръатлар билан юксалтириш имконини бермоқда. Ҳозирги вақтда Ўзбекистон пахта етиштириш бўйича иттифоқда биринчи ўринни ва жаҳонда Америка Қўшма Штатларидан кейин иккинчи ўринни эгаллайди. Ўзбекистон мамлакатда етиштирилаётган пахтанинг 71 процентини, пахта толасининг 70 процентини бермоқда. Республикамиздаги пахта майдони Иттифоқдаги пахта майдонининг 66 процентини ташкил қилади.

Ўзбекистон Совет ҳокимиятининг 50 йиллигини жуда катта муваффақиятларга эришган ҳолда кутиб олди. КПСС XXIII съездининг тарихий қарорларини оғишмай амалга ошираётган республикамиз қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ана шу эришилган муваффақиятларни янада кўпайтириш ҳамда суғориладиган деҳқончиликни юксалтиришда тағин ҳам юксакликка кўтарилиш учун интилмоқдалар.

А. МАМЕДОВ,
иқтисод фанлари кандидати.

Ўзбекистонда ирригация ишлари учун капитал маблағлар ажратишнинг ўсиши (Мирзачўл ва Қарши чўли ерларини ўзлаштиришга қилинган харажатлар бунга кирмайди*).

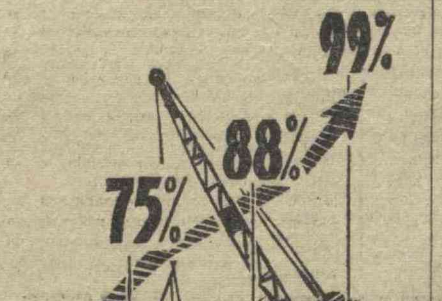

Хўжаликлар аро каналларни механизация усули билан тозалашнинг ўсиши (минг километр ҳисобида).

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

✦ Республикамизда 1927 йили каналларнинг умумий узунлиги 48 минг километр бўлса, бу миқдор 1957 йили 75 минг километрга, 1963 йили 90 минг километрга ва 1966 йили 92 минг километрга етди.

✦ Ўзбекистон территориясида 1927 йили умумий узунлиги 6 минг километрдан иборат коллектор-зовур тармоқлари мавжуд эди. Коллектор ва зовурларнинг умумий узунлиги 1939 йили 9 минг километрга, 1963 йили 28 минг километрга ва 1966 йили 38 минг километрга етди.

✦ Республикадаги ирригация системаларида 1927 йили 1500 та сув иншоотлари мавжуд эди. Бу миқдор 1939 йили 3000 тага, 1960 йили 10180 тага ва 1966 йили 24000 тага етди.

✦ Ўзбекистонда 1927 йили бетон қопланган каналларнинг узунлиги бир километрга ҳам етмас эди. 1966 йилга келиб бетон қопланган каналларнинг узунлиги 1700 километрга етди.

ЯНГИ СЕЙСМИК СТАНЦИЯЛАР

Республика ер ости офатларини кузатиш постлари тармоғига яна тўртта янги сейсмик станция — Томдибулоқ, Кўлқудуқ, Нурота ва Жиззах сейсмик станциялари қўшилди. ЎзТАГ мухбири А. А. Ершов Ўзбекистон ССР Фанлар академияси сейсмология институти сейсмик станциялар тармоғининг мудири В. Яковлевдан шу воқеани шарҳлаб беришни илтимос қилди.

— Бу станциялар, — деди олим, — Қизилқумнинг сейсмик хусусиятларини ўрганишга мўлжалланган. Бу ерда шу вақтгача биронта сейсмик станция йўқ эди. Бироқ биз илгари даштда кучли зилзилалар бўлганлигидан далолат берувчи маълумотларга эгамиз. Бундан ташқари мазкур районда қизиқарли ва камдан-кам учрайдиган тектоник ҳодиса — Ернинг устки қатламида дарз кетган жойлар борлиги аниқланди. Институтларимиз ходимлари тахмин қилишича, ернинг жуда ичкарисида тоғ ҳосил қилувчи мураккаб процесслар юз берганлиги натижасида шундай ёрилган жойлар вужудга келган бўлса керак, деб тахмин қилмоқдалр. Кенглиги уч-тўрт сантиметр келадиган бундай дарз кетган жойларни даштдаги жуда катта майдонда учратиш мумкин. Сейсмик станциялар мана шу турли ҳодиса табиати тўғрисидаги саволга узил-кесил жавоб қайтариш имконини беради.

Қизилқумнинг сейсмик хусусиятлари тўғрисидаги маълумотлар чўлқуварлар учун ҳам, бу ерда зилзилага чидамли бинолар қуриш учун ҳам аҳамиятлидир. Геологлар Қизилқумда олтин, табиий газ ва бошқа қазилма бойликларини топдилар. Даштда йирик индустриал марказ барпо этиш жадал суръатда олиб борилмоқда.

Янги сейсмик станциялар Ватанимизда яратилган ғоят сезгир аппаратлар билан таъминланган. Шуни айтиб ўтиш кифояки, ана шу станциялар жойлашган районда тупроқ жойидан атиги бир микрон силжийдиган бўлса, бу ҳаракат сейсмограммага икки сантиметр катта қилиб қайд этилади.

Эндиликда республиканинг ер ости офатини кузатиш тармоғида 19 та станция ишлаб турибди. Бу — 1966 йилги Тошкент зилзиласидан кейин сейсмик станцияларнинг сони икки баравар ошганлигини кўрсатади. Беш йилликнинг охиригача Ўзбекистонда яна камида ўнта сейсмик станция барпо этилади. Улар республиканинг жанубий, марказий ва ғарбий районларида жойлашади. Жумладан, Термиз, Бухоро, Қарши ва Урганчда сейсмик станциялар қуриш мўлжалланади.

Ҳозирги вақтда Қарши дашти ер бағрини асбоблар ёрдамида кузатишни йўлга қўйишга алоҳида эътибор берилмоқда. Қарши даштини ўзлаштирилаётганлиги муносабати билан бу ерда кенг кўламда уй-жой, саноат ва сув хўжалиги қурилиши ишлари олиб борилмоқда. Шунинг учун ҳам олимлар олдида дашт учун сейсмик районлаштириш карталарини тузиш — актуал вазифа бўлиб турибди. Бу карталар дашт бинокорлари учун ишончли қўлланмалар берган бўлур эди. 1968 йилдан бошлаб Қарши даштида сейсмик кузатишлар олиб бориш мўлжалланади.

Кузатиш постларимиз тармоғи кенгаётганлиги тўғрисида гапирганда яқинда унинг составига «Чимкент» сейсмик станцияси қўшилганлигини ҳам айтиб ўтиш зарур. Илгари «Чимкент» сейсмик станцияси СССР Фанлар академияси Москва ер физикаси институтига қарашли эди. Энди станция Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Сейсмология институти ихтиёрига топширилди. Тошкент атрофи райони сейсмик хусусиятларини ўрганиш учун мазкур станциядан фойдаланиш зарурияти туғилганлиги туфайли шундай қилинди.

Турли мамлакатларда

Конакри (Гвинея). Балиқчилар овдан қайтишмоқда.
Камера Пресс—ТАСС фотоси.

Бронислав Боровяк — Польшада машҳур ўймакор сифатида танилган. У ёғочдан ясаган ажойиб ўйинчоқлар чет элларга кўплаб жўнатилмоқда.
ЦАФ—ТАСС фотоси.

БМТНИНГ ТЎРТИНЧИ КОМИТЕТИДА

НЬЮ-ЙОРК, 7 декабрь. (ТАСС). БМТ Бош Ассамблеясининг тўртинчи комитети (васийлик комитети) БМТнинг васийлик кенгаши тақдим қилган докладни муҳокама қила бошлади.

Комитетнинг кечаги мажлисида 1968 йилнинг 31 январидан бошлаб, Науру халқига мустақиллик бериш тўғрисида Австралия резолюция лойиҳаси кўриб чиқилди. Мажлисда Науру халқини идора қилиб турган мамлакатлар — Австралия, Англия ва Янги Зеландия вакилларининг баёнотлари ҳам тингланди.

Совет Иттифоқи вакили П. Шахов кичик Науру халқига мустақиллик берилиши «халқларнинг озодлик ва мустақиллик йўлида барча ғовларни енгиб ўтаётган миллий ҳаракатининг улуғвор ва енгилмас кучидан далолат беради» деб таъкидлади.

Совет делегацияси, деди П. Шахов, ўз территориясининг келажакдаги статуси ва конституцион тузилиши тўғрисидаги Науру халқининг талаблари туб аҳоли истакларига мувофиқ бўлишини ҳамиша қатъий қувватлаб келди.

Совет делегати Науру халқининг суверен миллат сифатида янада ривожланишига четдан бирон тазйиқ кўрсатилмайди ва ўз территориясининг табиий ресурсларига ажралмас суверен ҳуқуқлари тан олиниши тўғрисида Науру халқининг одилона талабларига тўла риоя қилинади, деб ишонч билдирди.

Совет делегацияси, деди П. Шахов, Бош Ассамблеянинг ҳозирги сессияси Науруни васийликка олиш тўғрисида идора қилувчи давлатлар билан БМТ ўртасидаги мавжуд битимнинг тўхтатилиши ҳақида қарор қабул қилишига қарши эътироз билдирмайди.

Совет делегати Науру халқини мустақилликка эришганлиги билан қутлади ва унга янги ҳаёт қуришда муваффақиятлар тилади.

СИНФИЙ ЖАНГЛАР

ИТАЛИЯ

РИМ. Шу кунларда Италияда жуда катта синфий жанглар бўлаётир. Лигурия области меҳнаткашларидан юз минглаб киши иш ҳақининг оширилиши ва ялпи ишдан бўшатишнинг тўхтатилишини талаб қилиб умумий забастовка ўтказди.

Триест яқинидаги Мужа шаҳарчасида ҳам меҳнаткашларнинг умумий забастовкаси бўлди. Забастовка қатнашчилари маъмуриятнинг кемасозлик корхоналаридан бирини ёпиб қўйиш ниятига қарши норозилик билдирдилар. Корхона ёпиб қўйилганида ишчилардан 1500 киши ишсиз қолган бўлур эди.

Палермо шаҳар коммунал хўжалигининг ходимлари ўз иқтисодий ва касаба союз ҳуқуқларини ҳимоя қилиб бир неча кундан буён забастовка ўтказмоқдалар. Муниципал маъмурлар меҳнаткашларнинг талабларига жавобан 175 кишининг ишдан бўшатилганлигини эълон қилиб, репрессия усулларини ишга солдилар.

Маъмурларнинг ана шу ўзбошимчалиги коммунал хўжалик ходимларининг курашини тағин ҳам кучайтириб юборди.

КОСТА-РИКА

САН-ХОСЕ. Мамлакат меҳнаткашлари Коста-Рика касаба союз ташкилотларининг даъвати билан меҳнат министрлиги биноси олдида оммавий митинг ўтказдилар. Митинг қатнашчилари маъмурлардан иш ҳақини оширишни ва меҳнат шароитини яхшилашни талаб қилдилар.

ЭКВАДОР

ГУАЯКИЛЬ. Эквадорнинг бир қанча вилоятларидаги мактаб ва коллеж ўқитувчилари дан бир неча минг киши иш ҳақининг оширилишини талаб этиб, забастовка эълон қилди (ТАСС).

Жанубий Вьетнам ватанпарварларининг ҳаракатлари

ХАНОЙ, 7 декабрь. (ТАСС). Жанубий Вьетнамни озод қилиш халқ қуролли кучларининг жангчилари Миконг дарёси дельтасида жойлашган вилоят маркази Митхода душман қўшинларининг позицияларига 29 ноябрда дадил ҳужум қилдилар. Вьетнам информация агентлигининг Озодлик агентлигига асосланиб хабар беришича, Жанубий Вьетнам ватанпарварлари душманнинг 200 дан ортиқ солдат ва офицерини ўлдирганлар ва ярадор қилганлар.

ХИТОЙДАГИ ВОҚЕАЛАР

Пекин кўчаларида солдатлар ва хунвэйбинлар тушган ҳарбий юк машиналари яна пайдо бўлиб қолди. Кечқурунлари «Революцион комитет» дарвозаси олдида барабанлар ва занглар чалинмоқда, пойтахт кўчаларида солдатлар соқчилик қилиб юришибди. Марказий кўчаларнинг биноларига ёпиштириб ташланган шиор ва плакатлар «Раис Маонинг пролетар штабини ҳимоя қилишга» даъват этмоқда. Шиорларда «Раис Маога қарши чиқишга жураъат этувчиларнинг ит калаларини мажақлаб ташлаймиз», «Раис Маонинг мутлақ обрўсини ҳимоя қиламиз» деган гапларни ўқиш мумкин.

Шулар билан ёнма-ён осиб қўйилган ёзувларда, мудофаа министри Линь Бяо «Раис Мао мутлақ обрўсининг энг қатъий ҳимоячиси» ва у «ҳамиша раис Маога содиқ бўлиб келди» деб уқтирилади. «Ўртоқ Линь Бяони қонимиз билан ҳимоя қилайлик» деган шиорлар ҳам учрайди.

5 декабрда Пекинда «Жэньминь Жибао» газетасининг бундан бир кун аввал чиққан сони обуначиларидан мусодара қилинди. Газетанинг нима сабабдан мусодара қилинганлиги айтилмади.

Хитой Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, Хитой Компартияси Синьцзян — Уйғур автоном райони комитетининг биринчи секретари Ван Энь-Маони, Синьцзян ҳарбий округи сиёсий комиссарининг ўринбосари Чжан Чжун-Ханни ва бошқаларни «мажақлаб», «суғуриб ташлашга» даъват этувчи шиорлар пойтахтда яна пайдо бўлиб қолди.

Фуцзян вилоятидан олинаётган хабарларда у ерда бўлаётган «қонли тўқнашувларда» қўшинлар ҳам қатнашаётганлиги айтилади.

Шанхай ва унинг атрофида кескинлик бўшашмаётир. У ердан олинаётган хабарларга кўра, Мао Цзэ-дун йўли тарафдорлари билан унинг мухолифлари ўртасидаги тўқнашувлар ва маоцзэдунчилар лагерининг ўзида ўзаро кураш давом этмоқда. Шанхайда чиқадиган «Цзефан Жибао» газетаси «кураш ва ўч олиш митинги» ўтказилажагидан дарак берди. Газетанинг ёзишича, бу митинг асосан, Хитой Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидат, Хитой Компартияси Шанхай шаҳар комитетининг биринчи секретари Чэнь Пи-Сянь ва Шанхай мэри Цао Ди-цюга хуруж қилиш учун ўтказилмоқчи. Шу газетанинг ўзи Шанхай партия ва давлат ходимларини «фош қилувчи» материалларни босиб чиқарган. Газета «кўп коммунистларни» улар «биринчи ўринга раис Маонинг мутлақ обрўси ва Мао Цзэ-дун ғояларини ўрнатиш ва мустаҳкамлашни эмас, балки ишлаб чиқаришни қўйиб келдилар» деб айбламоқда.

«Цзефан Жибао» газетаси ҳозирга қадар партия аъзоларининг бир қисми партиядан ташқарида бўлган пролетар революционерларга, «яъни хунвэйбинлар билан цзаофанлар отрядларидан бўлган муттаҳамларга «нотўғри муносабатда бўлаётганликларидан» колиб, уларнинг раҳбарлик мавқеини тан олишни талаб қилган.

Шанхайда чиқадиган бошқа бир «Вэньхуэй бао» газетаси бош мақоласида «тўп оғзини» Лю Шао-Цининг Шанхайдаги «агентларига» «тўғрилашни» даъват этади. Сўнгра газета «ҳозирги вақтда Шанхайнинг баъзи шаҳар атроф уездларида ўзаро курашаётган гуруҳлар вужудга келганлигини» тасдиқлаяпти. Баъзи районларда, деб давом қилади газета, «куч ишлатилган ҳолда кураш олиб боряпти». «Вэньхуэй бао» газетасининг айтишича, хунвэйбинлар ва цзаофанлар билан деҳқонлар ўртасидаги тўқнашувлар тўхтамаётир.

Шанхайнинг саноат корхоналарида ҳам катта қийинчиликлар юз берган бўлса керак. «Цзефан жибао» газетаси ёқилги етишмаётганлигини хабар қилиб, кўмирни қаттиқ тежашга чақирмоқда. Газета ёқилги танқислигига Шанхай районида юз берган «куч ишлатилган ҳолдаги тўқнашувларни» сабаб қилиб кўрсатган.

Чет эл агентликлари яна Хитойнинг кўпгина районларида темир йўл транспортининг иши бузилганлигини хабар қилмоқдалар.

(ТАСС, 6 декабрь).

АЖОЙИБОТЛАР, ҲАНГОМАЛАР

ЧЎРТОН БАЛИҚ ВА АВТОРУЧКА

Жанубий Қозоғистон область, Зирян районидаги Соловьёв номли совхоз автомеханиги Митрофанов томорқаси ёнидаги катта ариқда қўлини юваётганда чўнтагидаги қизил авторучка сувга тушиб кетди. Орадан икки кун ўтгандан кейин қўшниси — шофер йигит ўша ручкани Митрофановга келтириб берди.

— Бу сенинг авторучканг бўлса керак?

— Ҳа, қаердан топдинг уни? — ҳайрон бўлиб сўради Митрофанов.

— Кеча балиқ овига борган эдим. 3 килограммлик чўртон балиқ тутиб келдим. Ичини ёрсам, сенинг авторучканг чиқиб қолди...

ҒОРДАГИ «ЮЛДУЗ»ЛАР

Янги Зеландиядаги Уайтомо ғорига жуда кўп саёҳатчилар боришади. Бу ғорга кирган киши юқорига қараса боши устида жуда кўп «юлдузча»ларни кўради. Саёҳатчи қичқирса ёки қўли билан ҳаракат қилса тепадаги юлдузлар бирдан сўнади. Саёҳатчилардан бирови ғор тепасидаги «юлдузча»га қўлини чўзиб, уни олмоқчи бўлди. «Юлдузча» сўниб қолди. Ташқарига чиқиб қўлига қараса,— кафтида бир хил пашшанинг кичкина оқ личинкаси ёпишиб қолган экан. Бу ҳашарот ғорнинг шифтига жуда кўп уруғлар қўйди. Ана шу тухумчалар қоронғида юлдузлардек чарақлаб туради.

ЯКТАК КИЙГАН... БУРГУТ

Урта Осиё йўллар бошқармаси техника бўлимининг ишчиси Тўра Дурдиев Амударёдаги Дарғомота посёлкасига бориб, балиқ тутаётган эди. Унинг тепасида ҳайбатли бургут пайдо бўлди. Бургут пастга тошдек отилиб, Дурдиевнинг тугунига ёпишди. Тугунда балиқчининг нонушталиги тугилган эди. Бургут «ўлжа»сини маҳкам чангаллаб, осмонга учмоқчи бўлди. Шу пайт Дурдиев бургутнинг бошига чаққонлик билан яктагини ёпди. Бургутнинг қанотлари 2 метрдан ортиқ, ўзи бақувват бўлса-да ёш-«тажрибасизроқ» экан, яктакка ўралашиб қолди...

Ҳозир бу бургут Дурдиевнинг уйида. Балиқчи уни «овчилик»ка ўргатмоқчи.

ФАН ОЛАМИДА

ЙИЛИГА 20 ҲОСИЛ

Ленинграддаги агрофизика институти ходимлари карам билан редискадан ажойиб гибрид яратдилар. Янги ўсимлик йилига 20 марта ҳосил бериши мумкин. Гибрид илдизи редискага ўхшаш, карам сингари ўрам-ўрам бўлиб ўсади. У серҳосил бўлиб, лимонга нисбатан бир ярим марта кўп «С» витамини бор. Парник майдонининг ҳар квадрат метридан 250 килограммгача яхши озуқа олиш мумкин. Олимлар парник шароитида ҳар квадрат метр майдондан 400 килограммгача помидор олиш мумкинлигини ҳам исбот қилдилар. Олимлар фикрича помидор ҳосили пишиш арафасида иссиқликнинг бир хил цельсий даражада бўлиши жуда фойдалидир.

ҲОСИЛ РЕЗЕРВИ

Яқинда Ватанимиз пойтахти Москвада фотосинтез проблемаларига бағишланган кенгаш бўлиб ўтди. Кенгашда фотосинтез жараёнининг ўсимликлар ҳосилини оширишдаги роли катта эканлиги кўрсатиб ўтилди. Совет биолог олими Алексей Ничипоровичнинг фикрича, ҳозирги вақтда агротехника ўсимликларнинг қуёш энергиясини фақат бир процентинигина ўзлаштиришига ёрдам бераётибди. Ваҳолонки дейди олим, бу қуёш энергиясини 5-6 процентини ўзлаштиришга имкон бор. Биринчидан, озуқа ўсимликларини қалинроқ экиш керак. Ана шунда ўсимликлар барги ҳам қалин бўлади, бу эса ўз навбатида қуёш энергиясини кўпроқ ўзлаштиришга ёрдам беради. Олим, донли ва дуккакли ўсимликларни ҳам (ўз меъёрида, албатта) қалинроқ экиш фойдалидир, деган фикрни олға сурди.

ҲАШАРОТЛАР ФАБРИКАСИ

Ленинграддаги ўсимликларни ҳимоя қилиш институтининг бир группа мутахассислари қишлоқ хўжалик зараркунандаларини йўқотувчи ҳашаротлар учун қурилувчи фабрика лойиҳасини ишлаб чиқдилар.

Ҳашаротлар қишлоқ хўжалик зараркунандаларининг 90 процентга яқин тухумини қуритади. Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашнинг биологик йўли борган сари кенг қулоч ёймоқда.

Ш. ҒУЛОМОВ.
Қ. АҲМЕРОВ.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар. 9.30 — Куйлар. 10.10 — Н. Гайдн. «Лондон симфониясидан қисмлар». 10.30 — Концерт. 11.15 — «Сизга қандай хизмат кўрсатишяпти?». 11.25 — Чолғу куйлари. 12.15 — Музикали салом. 13.10 — Концерт (чорвадорлар учун). 13.30 — Эстрада концерти. 15.10 — «Бой ила хизматчи» (Ҳамза номли театр спектаклининг монтажи). 17.20 — Уйғур куйлари. 18.00 — «Правда» газетасининг обзори. 18.10 — Спорт (рус.). 18.40 — Концерт. 19.20 — Куйлар. 20.00 — «Ҳамиша баҳор». 21.15 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун). 22.00 — Мамлакатлар, воқеалар, одамлар. 22.15 — Эстрада концерти. 23.10 — Концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.55 — Эшиттиришлар программаси. 11.00 — Қозоғистон радио ва телевидение эстрада артистларининг концерти. 11.40 — Осмон калити (бадиий фильм). 12.55 — Улуғ Ватан уруши (ҳужжатли фильмнинг 1-серияси). 13.55 — Телефильмлар.

14.30 дан — Москва кўрсатади.

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 — Эшиттиришлар программаси. 17.00 — Теленгиликлар (рус тилида).

Ўзбек тилида: 17.10 — Қувноқ минутлар (болалар учун). 17.40 — Телефильм. 18.00 — Истиқбол эгалари (тележурнал). 19.00 — Қувноқ куйлар ва ҳангомалар. 19.40 — Теленгиликлар. 19.55 — Эшиттиришлар программаси.

20.00 дан — Москва кўрсатади.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.00 — Самбо кураши бўйича Ўзбекистон шахсий биринчилиги учун мусобақалар. («Ёшлик» спорт залидан олиб кўрсатилади). 18.00 — Ёшлар клуби («Ёшлик» студияси). 19.00 — Воронеж давлат рус халқ хорининг концерти.

Ўзбек тилида: 19.55 — Номаълум солдатга бағишланади (бадиий фильм). 21.10 — Жаҳон халқларининг куйлари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан — Фрунзе кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 9/XII да Тўй кунида.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/XII да Қонли сароб.

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 9/XII да Махтумқули.

КИНО

Парда орқасидаги ўлим — «ДРУЖБА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Матонатли кишилар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), «ДРУЖБА» (кундуз соат 4 ва кеч 7-40 минутда).

Октябрь (кундуз соат 4 да). Агар уйинг қадрли бўлса... (кундуз ва кечқурун) — «МОСКВА».

Қуёш ва ёмғир куни (эрталаб соат 10 да). Жин (кундуз ва кечқурун) — «ЎЗБЕКИСТОН».

Фантомас (1 ва 2-серия) — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

1967 йил 22 декабрь кундуз соат 3 да, Тошкент халқ хўжалик институтининг бирлашган илмий совети мажлисида (Олмазор кўчаси, 183-уй) иқтисод фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун

Д. Маликов: «Андижон областидаги пахтакор колхозларда капитал маблағларнинг иқтисодий самарадорлиги ва йўлланиши» деган темада;

А. Абдусаломов: «Ўзбекистон ССР Самарқанд областидаги қоракўлчилик совхозларида маҳсулот ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини ошириш йўллари» деган темада.

ДИССЕРТАЦИЯ ЁҚЛАЙДИЛАР

Диссертациялар билан институт кутубхонасида танишиш мумкин.

«ЎЗГИПРОВОДХОЗ» ИНСТИТУТИНИНГ ҚИДИРИШ БЎЛИМИГА

инженерлар, техниклар, геодезистлар, топографлар (Тошкент шаҳри ва бошқа областъ шаҳарларида турар жой билан таъминланадилар)

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Усмон Юсупов кўчаси, 1-уй, кадрлар бўлими. Телефон 4-27-92.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДА

24-25 декабрда

Ўзбекистон ССРнинг 1967 йилда чиқарган 6-пул-буюм ютуқлар лотереясининг

ТИРАЖИ ЎТКАЗИЛАДИ.

Тиражда умумий суммаси 877500 сўмлик 612500 пул ва буюмлар ютуғи ўйналади, булардан: «Волга», «Москва-408» автомашиналари, «М-63» ва «ИЖ-Планета» мотоцикллари, пианиналар, мотороллёрлар, «ЗИЛ-Москва», «Памир», «Саратов-2» холодильниклари, «Восход» ва «Рубин-102» телевизорлари, баянлар, радиолалар, гиламлар, гилам пойандозлар ва бошқа шу каби қимматли буюм ва пул ютуқлари.

Лотерея билетларини сотиб олингиз!

ВОРОНЕЖ ШАҲРИДА

1967 йил 30 декабрда 1966 йилда чиқарилган

3% ли

Давлат ички ютуқлар заёмининг

12-ЮТУҚЛАР ТИРАЖИ ЎЙНАЛАДИ

Тиражда заёмнинг бир разрядига 512550 сўмлик 9400 ютуқ ўйналади, шу жумладан 5000, 2500, 1000, 500, 100 ва 40 сўмлик.

1947 йилда чиқарилган 3% ли заём эгалари декабрь ойи мобайнида ўз заёмларини 1966 йилдаги 3% ли заём облигацияга алмаштирган бўлсалар 12-тиражда қатнашиш ҳуқуқига эга бўладилар.

1966 йилда чиқарилган 3% ли Давлат ички ютуқлар заёмини сотиб олингиз!

ҚАДРЛИ ЎРТОҚЛАР!

Яқин таниш билишларингизни Янги 1968 йил билан табриклашни

УНУТМАНГ!

Эслатамиз, сизнинг танишларингизга ҳурматингиз, юборган табрикномангизни ўз вақтида етиб боришидан маълум бўлади ва бу фақат Сизга боғлиқ.

табрик хатлари, открыткалари, бандероллар, посилка ва почта переводларини юборишни.

КЕЙИНГИ КУНГА ҚОЛДИРМАНГ,

Уларни 24 декабрдан қолмасдан почталарга топширишингизни маслаҳат берамиз.

Кўрсатилган муддатдан сўнг почта орқали юборилган ҳамма нарсаларни ўз вақтида элтиб бериш гарантияланмайди.

15 дан 24 декабргача

ТАБРИК ТЕЛЕГРАММАЛАРИ ВА ФОТОТЕЛЕГРАММАЛАР имтиёзли равишда

(ярим нархда)

ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ

Етказиб бериш куни кўрсатилган табрик телеграммалари фақат 24 декабргача қабул қилинади.

24 ДЕКАБРДАН СЎНГ БЕРИЛГАН ТЕЛЕГРАММАЛАРНИ ЎЗ ВАҚТИДА ЕТКАЗИБ БЕРИШ ГАРАНТИЯЛАНМАЙДИ.

АДРЕСЛАРНИ ТЎҒРИ ВА АНИҚ ЁЗИНГ.

Шаҳарлардаги ҳамма адресларга етказиб берадиган почта бўлими номерини албатта ёзинг.

Ўзбекистон ССР Алоқа министрлиги.

СССР Енгил саноат министрлиги

МАРКАЗИЙ ИЛМИЙ-ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИГА бош бухгалтер

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 8-уй (7, 9, 10, 11, 14, 15-трамвайлар: 3, 18, 23, 26, 54-автобусларнинг «Россия меҳмонхонаси» бекати). Телефонлар 5-12-00, 5-08-00.

ТОШКЕНТ СОВЕТ САВДОСИ ТЕХНИКУМИГА

озиқ-овқат моллари товаршунослиги, совет савдосини ташкил этиш ва техникаси, савдо эстетикаси фанлари бўйича ўқитувчилар, шунингдек бухгалтерлар ва машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 25-уй, телефон 5-13-42.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

БИЗНИНГ АДРЕС ВА ТЕЛЕФОНЛАР: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26 Редактор — 836545, Редактор ўринбосарлари — 837914, 839323, Масъул секретарь — 834445, Масъул секретарь ўринбосарлари — 837283, Партия турмуши — 833469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — 831218, Коммунистик тарбия — 831455, Саноат капитал қурилиш ва транспорт — 834780, Совет қурилиши — 833258, Қишлоқ хўжалиги — 837604, Адабиёт ва санъат — 832036, 837221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 834451, Маҳаллий ахборот ва спорт — 832347, Оммавий ишлар ва хатлар — 838679, 833553, Иллюстрация — 834524, Стенографистка — 837343, Корректура — 837162, Эълонлар — 838142, Коммутатор — 830249, 830250, 830251, 830252, 830253, 830254, 830255, 830256, 830257, 830258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ: Андижон 48—85, Бухоро 31—41, Қарши (нефть разведкаси коммутатори орқали қўшимча) 84, Нукус 42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ А — 286. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 05896